

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
ÖZYETERLİLİK ALGILARI İLE BENLİK SAYGILARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

SERPİL YILDIRIM

DR.ÖGR.ÜYESİ MERT AKCANBAŞ

İstanbul - 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
ÖZYETERLİLİK ALGILARI İLE BENLİK SAYGILARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

SERPİL YILDIRIM
164102040

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:DR.ÖĞR.ÜYESİ MERT AKCANBAŞ

İstanbul - 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 164102040
Öğrenci Adı Soyadı	: Serpil Yıldırım
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Mert Akcanbaş
Tezin Başlığı	: Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerinin öz yeterlilik algıları ile benlik saygılarının değerlendirilmesi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 17.05.2018	Saati	: 11:45
-----------------	--------------	-------	---------

Öğrenci Savunmaya : GELDI

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUGU

- Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez **KABUL** edilmiştir.
- Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ** için ..... ay **EK SÜRE** verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. *(en fazla 3 ay)*
- Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin **REDDEDİLMESİ** kararı alınmıştır.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi. Değişti.

Tezin Yeni Başlığı :

Öğrenci Savunmaya : GELMEDİ

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ ile **REDDEDİLMİŞTİR.**

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mert Akcanbaş	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Ünübol	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Arzu Özal İldeniz	

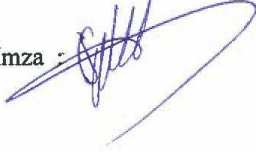
YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘‘Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Özyeterlilik Algıları İle Benlik Saygılarının Değerlendirilmesi adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

TARİH : 17.05.2018

Adı Soyadı: Serpil Yıldırım

İmza :

ÖNSÖZ

Türkiye’de Lisans mezunu olduktan sonra eğitime devam edilen bölümlerin başında Psikoloji gelmektedir. Psikoloji lisans mezuniyetine sahip kişiler hem uzmanlaşmak için hem de süpervizyon ve alanda yeterli olabilmek için Yüksek Lisans eğitimine devam etmeyi tercih etmektedir. Kişi ve toplum ruh sağlığı alanında çalışan bu bireyleri anlamak, bu alanın geleceği ve kalitesi hakkında doğru varsayımlarda bulunmamıza yardımcı olacaktır. Toplumun psikolojik olarak sağlıklı şekilde ilerleyebilmesi, doğru rehberlik ve psikolojik gelişimini sağlayabilmesi için daha profesyonel ve alanda yeterli ruh sağlığı çalışanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Psikoloji Yüksek Lisans üniversite öğrencilerinin nasıl bir psikolojik duruma sahip olduklarını belirlemek, bu süreci anlamlandırmak ve kavramayı kolaylaştıracaktır. Özyeterlilik ve benlik saygısı özelinde yüksek lisans üniversite öğrencilerindeki etkisi sınanacaktır. Bu çalışmanın yüksek lisans üniversite öğrencilerini psikolojik olarak inceleyerek literatüre katkı sunacağı varsayılmaktadır.

Bu araştırmada desteğini ve iyi niyetini benden esirgemeyen sayın Dr.Ögr.Üyesi Mert Akcanbaş’a çok teşekkür ederim. Sabrı ve destekleyici tavrı ile araştırmamın gelişmesinde ve iyileşmesindeki katkısı için minnettarlığımı sunmaktayım.

Serpil YILDIRIM, 2018

ÖZET

PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ YETERLİLİK VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (YILDIRIM,Serpil,Yüksek Lisans ,İstanbul,2018)

Bu araştırma “Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerinin özyeterlik algıları ile benlik saygısının değerlendirilmesi” amacıyla yapılmıştır. Araştırma İstanbul İli Üsküdar İlçesi’nde bulunan Üsküdar Üniversitesi’nde eğitim alan Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerini çalışma grubu olarak belirlemiştir. Şubat-2018-Mart-2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Genellenmek istenen evrenin içerisinden planlanmış rastlantısallık ile seçilen 200 katılımcıya uygulanmıştır. Araştırmanın genellenmek istenen evreni ise İstanbul’da bulunan üniversitelerde Psikoloji Yüksek Lisans eğitimi alan kişilerdir. Çalışma grubundaki bireylerin hepsine “Sosyo-Demografik Bilgi Formu” ile “Özyeterlilik Algısı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” uygulanmıştır.

Çalışmanın özellikleri %95 güven aralığı ve %5 hata payına göre 200 psikoloji yüksek lisans öğrencisine uygulanmıştır.

Veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Özyeterlik, Mesleki Kaygı, Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencileri.

ABSTRACT

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-SUFFICIENCY AND SELF-ESTEEM IN PSYCHOLOGY GRADUATE STUDENTS

(YILDIRIM,Serpil,Master's Degree ,İstanbul,2018)

This research was carried out in order to evaluate the self-efficacy perceptions and self-esteem of students of Psychology Master. The research determined the study group of Psychology Master students studying at Üsküdar University in Üsküdar District of Istanbul. It was held between February-2018-March-2018. It was applied to 200 participants selected with planned randomness from within the desired universe. The universe that is desired to be generalized in the research is those who have received a master's degree in psychology at universities in Istanbul. All of the individuals in the study group were applied with " Socio-Demographic Information Form ", " Self-Perception Perception Scale ", " Rosenberg Self-Perception Scale ".

The characteristics of the study were applied to 200 psychology graduate students according to 95% confidence interval and 5% error rate.

The data were analyzed using the SPSS 20 packet program.

Key words: Self Efficacy, Self-Efficacy, Occupational Anxiety, Psychology Graduate Students.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

YEMİN METNİ	i
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM - GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	5
1.4. ALT PROBLEMLER	5
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI	6
1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	6
İKİNCİ BÖLÜM - KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. ÖZYETERLİLİK	7
2.2. BENLİK VE BENLİK SAYGISI	9
2.2.1. Benlik İmgesi	12
2.2.2. Özbenlik ve Öz Saygı	13
2.2.3. İdeal Benlik	14
2.2.4. Gordon Allport-Proprium (Benlik)	15
2.2.5. W. James İkili Benlik Kuramı.....	15
2.2.6. Sullivan – Benlik.....	16
2.2.7. Psikanalitik Yaklaşım – Ego	16
2.2.8. Murphy Biyososyal Kuram	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - YÖNTEM.....	19

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	19
3.2. ÇALIŞMANIN YERİ, ZAMANI VE ÖRNEKLEMİ	19
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	19
3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	19
3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği :	20
3.3.3. Özyeterlilik Algıları Ölçeği.....	20
3.4. ÖRNEKLEM SAYILARININ BELİRLENMESİ.....	21
3.5. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	21
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR	22
4.1. BULGULAR.....	22
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	35
5.1. TARTIŞMA	35
5.2. SONUÇ	41
5.3. ÖNERİLER.....	42
KAYNAKÇA	43
EKLER LİSTESİ.....	47
ÖZGEÇMİŞ.....	61

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 4.1: Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Bazı Sosyodemografik Özellikleri.....	23
Tablo 4.2: Farklılık Testleri.....	25
Tablo 4.3: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Yaşlara Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	31
Tablo 4.4: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Yaşlara Göre ve Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	32
Tablo 4.5: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Oldukları Döneme Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	32
Tablo 4.6: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Oldukları Döneme Göre Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	33
Tablo 4.7: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Gelir Algılarına Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	33
Tablo 4.8: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Gelir Algıları Göre Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları.....	34
Tablo 4.9: Araştırmaya Dahil Olan Öğrencilerin Ölçek Puanlarının Korelasyonel Dağılımı.....	34

KISALTMALAR LİSTESİ

- AÖKİYAÖ** : Aday Öğretmenin Kendine İlişkin Yeterlik Algısı Ölçeği
- ÖİTÖ** : Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği
- RBSÖ** : Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
- SPSS** : Statistical Package For Social Sciences

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.PROBLEM

Evrenin varoluşundan bu yana insan birçok formal ya da informal göreve sahip olmuştur. Bu görev ya da sorumlulukların kimisi doğuştan edinilmiş olsa da kimisi de sosyal etkileşim ve sosyal yaşam içerisinde benimsenmiştir. İşte insanın yerleşik hayata geçmesinden bu yana yaşanan gelişmeler ile doğru orantılı olarak artan mesleki anlamda daha spesifik özelliklere ve yeteneklere sahip olması yönünde dışsal motivasyonel bir etki gözlemlenebilmektedir.

Avcı ve toplayıcı olan insandan saban ve tarım aletleri kullanmak zorunda olan insana kadar mesleki alanda uzmanlaşma bugüne kadar hızlı bir şekilde ivmelenerek gelmiştir. Genel tanımı kendi kendine yeterli olma, yeterli görme manasına gelen özyeterlilik mesleki açıdan ele alındığında ise küçük nüans farklarına sahip olduğu bir açıklamayı ihtiva eder. Kelime kelime bir açıklamaya ihtiyaç duyulursa bileşik kelimenin başındaki “Öz” otobiyografik (özbildirime dayalı olma) durumunu nitelemektedir.

Mesleki açıdan ele alınacak olan bu terim kendine yönelik yeterlilik algısı manasına gelmektedir. İnsanların toplumsal gruplar halinde yaşamasından itibaren “toplumsal role sahip insan” beklendik bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu herkesin bir göreve sahip olması bilinci, toplumu bir arada tutması ile beraber toplumsal uzlaşmayı da geliştirmiştir. Oluşan “herkesin bir görevi olmalı” fikri paranın da keşfiyle beraber profesyonel meslek edinilmesini teşvik etmiş ve yolunu açmıştır.

Dünya tarih boyunca çok farklı dönemlerde gerçekleşen buluş ve keşiflerin yaşamın her alanında etkileri olmuştur. Bunlardan biri olan buhar makinesinin icadı ve gerçekleşen sanayi devrimi ile iş ve çalışma hayatının ihtiyaç duyduğu iş gücü niteliklerini kökünden değiştirmiştir. Bu değişimi karşılaması amacıyla mecburen

değişen eğitim sistemi de gerçekleşen bu sosyal etkiyi güçlendirmiştir. Günümüzde meslek seçimi ve kariyer olanaklarının gerçekleşmiş olan sanayi devriminden etkilenmediğini söylemek gerçekle bağdaşmayacaktır. Gelişen, çeşitlenen sanayi ve iş kolları bu çeşitlenme sonucunda daha spesifik alanda eğitim almış bireyleri istihdam etme eğilimi göstermektedir.

Toplumları ve devletleri ayakta tutan “şey” insandır. Toplum ve devletleri geliştirecek “şey” ise eğitilmiş ve donatılmış insan gücüdür. Devlet ve toplumlar için bu kadar önemli olan eğitilmiş insan ihtiyacı genellikle üniversitelerde son şeklini almaktadır. Bu nedenle bir önem sırası yapmadan özgül ağırlıklarını göz önünde bulundurarak üniversite öğrencilerinin mesleki kaygılarını nasıl ve ne yönlü bir seyir izlediği sorusu araştırmanın problemi konumundadır.

Özyeterlilik durumu evrimsel bir bakış açısıyla hayatta kalabilme veya uyum sağlama olarak açıklansa da bizim konumuz açısından bakıldığında mesleki öz yeterlilik olarak belirlenmiştir. Benlik kavramı tanımları içerisinde birçok fenotip ve genotip açıklamaları bulundurur. Bunları ele alırken de öylesine grift bir açıklamalar bütünü içerirki psikoloji alanında neredeyse büyük bir olgu olmaktan bir alt disiplin olmak üzeredir. Bu çok önemli olgu literatürü olumlu anlamda o kadar çok meşgul etmiştir ki ruh sağlığı alanında akademik yazın içerisinde yaygınlıkla bulunabilecek nadir olgulardan biri hatta birincisi olabilir. Benlik durumu hayatın her alanında kendine bir alan açmakta, kendince bir tanımlamaya gitmektedir. Mesleki benlik; toplumsal benlik, benlik saygısı vb. bir çok olgusal terimi içinde barındırmaktadır.

Psikoloji literatüründe öz yeterlilik kavramı Albert Bandura tarafından öğrenme teorisi kurgulanırken insan davranışını etkileyen değişkenler arasında olduğu bulgulanarak keşfedilmiştir. Özyeterlilik, bireyin bir problem yada görevi başlatıp sonlandırmaya kadar geçen süredeki kendine olan inancı olarak tanımlanabilir. Özyeterlilik, olay ya da duruma genellikle iki şekilde etki edebilmektedir. Görev ya da durumu sonuçlandırabilecek yeteneğe sahip olsa da kendine olan inancı zayıf olma durumu veya kendine inancı olması fakat işi başaramama durumu olarak tanımlanmıştır. Özyeterlilik yetenek değişkenini direk olarak ele almaz sadece kendine yöneltilen başarabilme inancına odaklanmaktadır. Bir görevi başarması gereken kişi yeterli

becerileri olsa da eğer öz yeterliliği düşük ise yeterli becerilerini kullanamayacak ve muhtemelen görevi başaramayacaktır.

Özyeterlilik kavramı psikoloji literatüründe planlama, kullanılacak olan yeteneklerin farkında olma, örgütlenme, güdülenme gibi bir çok olguyu içinde barındırmaktadır. Özyeterlilik durumunun olumlu şekilde gerçekleşmesi, başarılı ve iyi olma durumu olumlu benlik algısına yol açacağı gibi girişkenlik ve yeteneklerin çeşitlenmesine yardımcı olacaktır. Özyeterlilikle ilişkide olduğu bilinen diğer psikolojik olgular ise tecrübeler, başarılı modellemeler, pozitif geri bildirimler ve pozitif duygudurumun özyeterliliğe olumlu yönde katkı sağladığı belirtilmiştir. Herhangi bir olayda negative bir durum geliştiğinde yüksek özgüvene sahip birey sorunu kendinden uzaklaştırarak çevresel değişkenlere ve araç gereçlere yönelecektir.

Yeterli ve sağlıklı düzeyde özyeterliliğe sahip olan kişi, başarısızlık durumundaki davranışları açısından değerlendirilmektedir. Gerekli düzeyde özyeterliliğe sahip olan kişi negative bir deneyimde zaman kaybetmeden alternatif yollar arayarak girişimi devam ettirerek başarmak için ısrar etmeye devam edecektir. Bu durum genelde çok ve az özyeterlilik durumuna sahip olan bireyleri ayırt etmek amacıyla yapılmaktadır. Bu çalışmada ikinci değişkenimiz olan benlik saygısı ve özyeterlilik genelde birbirleriyle karışabilen olgulardır.

Albert Bandura (1997) bu iki olguyu birbirinden ayırmaktadır. Bu ayrımı yaparken Bandura özsaygının, herhangi bir görev ya da olayın sonucu ile ilgili olmadığına karar vermiştir. Özyeterliliğin ise bir görev ya da problemin çözülmesi ile yakından ilgili olduğu varsayılmaktadır. Kişinin bir görev ya da iş durumunda yeterli seviyede kendi becerisine güvenmemesi az özyeterlilik durumu olarak kriterize edilmektedir. Fakat bu durum az benlik saygısı ile eşdeğer bir konuma sahip değildir. Özyeterlilik kavramı davranış ile ilgili iken benlik saygısı kişinin kendilik algısı ile doğrudan ilintilidir. Özyeterli olma durumunun iki özelliği vardır bunlardan biri durumluk diğeri ise sürekliliktir. Özyeterlilik spesifik olarak olaya özyeterli olma ve genel özyeterli olma gibi ikiye de ayrılarak anlaşılması kolaylaştırılabilir.

Ruh sağlığı alanında özyeterlilikle ilgili birçok çalışma literatürde bulunmaktadır. Bireylerin sağlık durumları ile ilgili tepkilerinin anlamlandırılmasında

özyeterlilik terimi işlevsel bir amaca hizmet etmektedir. Psikoloji literatüründe ise özyeterlilik ile depresif durum, bunalım, travma sonrası stress bozukluğu veya stresör tepkilerin arasında anlamlı ilişkili bulgulanmıştır. Bu araştırmaların büyük kısmında olay yeterliliğini değerlendirirken çalışmalar aynı zamanda genel özyeterliliği de referans almaktadır. Özyeterlilik, sosyal bilimlerinin bütün alt dallarında önemi artan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Spesifik olarak psikoloji ve uygulama (terapi) alanında bu terim araştırmaların hipotezlerinde değişken olarak yer almaktadır.

Mesleki değerlendirmeler içerisinde de bir değişken olarak bulunan özyeterlilik durumu aynı zamanda kişinin hedeflerine ulaşabilmesinde de önemli bir konuma sahiptir.

Mesleki benlik kişilerin hem akademik kariyerlerini hem de kişilerin ait oldukları toplumların eğitilmiş insan gücünü doğru kullanamamasını sağlamaktadır. Bu kaygıyı anlayarak yapılacak bütün müdahalelerin pozitif etki yaratacağı tahmin edilmek ile beraber hem önleyici hizmetlerin sağlanması hem de organize edilmesi konusunda sıkıntılar mevcuttur. Özyeterlilik ve benlik saygısı durumlarını araştırmamızın değişkenleri arasında seçmiş olmamızın nedeni, bu iki durumun profesyoneller olarak değerlendirici ve gözlemcisi durumunda olan ruh sağlığı profesyonelleri ne şekilde etkilendiğini anlamaya çalışmaktır.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans öğrencilerinin özyeterlilik algılarının, benlik saygısı durumları ile nasıl bir ilişkiye sahip olduğunu anlamaktır. Araştırma bu konu hakkında bilgi sağlamak ve literatüre katkı yapmayı hedeflemektedir. Yapılan araştırma sonucunda sosyo-demografik bilgilerin edinilmesi ve bir bakış açısı yaratması amaçlanmaktadır. Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans öğrencileri üzerine uygulanacak ölçek hem değişkenlerin durumunu araştırma düzeyinde yordayacak hem de ilişkisel bir bakış açısı oluşturacaktır. Bulgular ve sosyodemografik değişkenler beraber hesaplanarak anlamlılık düzeyleri çalışma grubunda yordanmaya çalışılacaktır.

Bu araştırma İstanbul'da eğitim gören Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerine anket şeklinde yüz yüze uygulanacaktır.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile benlik saygısı ölçeği puanları değerlendirilmesi.

1.4.ALT PROBLEMLER

- ✓ Araştırmaya katılan bireylerin psikolog olan ve olmayanların özyeterlilik ve benlik saygısı ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- ✓ Araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik değişkenleri açısından özyeterlilik ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır ?
- ✓ Araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik değişkenleri açısından benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır ?
- ✓ Araştırmaya katılan bireylerin özyeterlilik ölçeğinden aldıkları puanlar ile benlik saygısı ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır ?

1.5.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmada Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans öğrencilerinin özyeterlilik durumlarını benlik saygısı değişkeni ile beraber düşünmekteyiz. Bugün yaşamın önemli bir dönemi olan üniversite eğitim döneminde yaşanan bu önemli bölüm hem akademik başarı açısından hem de kariyer gereksinimlerinin yerine getirilmesi, aktif olunması gereken bir dönemdir. Araştırma sonucunda bulguların ışığında oluşabilecek veya oluşmuş negatif durumu anlamlandırmaya yardım olması ile beraber önleyici bir fonksiyon kazanabilecek olması öngörülmektedir.

Yüksek Lisans öğrencilerinde bu dönemde yaşanabilecek dezavantajlı psikolojik bir durum, yukardaki sonuçların yanı sıra bu toplumsal grubun

davranışlarından psikopatolojisine kadar her alanını etkilemektedir. Bu çalışma, bu alanda yapılan birçok çalışmaya bir katkı daha sunarak özyeterliliğin yanı sıra benlik saygısı özelinde de değerlendirmelerde bulunacaktır.

1.6.ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

Araştırmaya katılan bireylerin doğru ve yansız şekilde anketi tamamladıkları varsayılmaktadır. Kullandığımız ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğu varsayılmaktadır.

1.7.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma yalnızca Üsküdar Üniversitesi öğrencileri ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ÖZYETERLİLİK

Albert Bandura (1986), öğrenme teorisi çalışmalarında özyeterlilik olgusu üzerine çalışmış ve onu diğer değişkenlerden bir adım öne alarak incelemelerde bulunmuştur. Bandura bu olguyu “öznenin başarmak istediği amaçlara ulaşmak için sergileyeceği performansa olan inancı ile ilgili yargıları” olarak tanımlamıştır. Özyeterlilik kendine ait başarabilme inancıdır, bu sebeple kişinin bir problem çözmek veya görevi yerine getirmek amacına sahip olması gerekmektedir.

Bu amacı gerçekleştirmek için kendine ait bir sonuç değerlendirmesinde bulunur. Bu değerlendirme de genelde öngörü halindedir buna “özyeterlilik algısı” denmektedir. Kişi özyeterlilik açısından kendini değerlendirirken birçok değişken açısından da kendini değerlendirmelerde bulunabilir. Bunlar kişinin potansiyeli veya tecrübeleri perspektifinde değerlendirmelerdir (Bandura, 1986). Albert Bandura bir olayın sonucunda kişiye ciddi sıkıntı oluşmayacaksa o olayda daha olumlu bir özdeğerlendirmenin olduğunu ve olumlu motivasyonel etkiler oluşturduğunu saptamıştır. Bandura özyeterlilik hakkında çalışmalar yürütürken bu olgu için hem gelişmeyi sağladığını hem de gelişmek için aşılması gereken doğal bir engel olduğunu belirtmiştir (Bandura, 1986).

Özyeterlilik, benlik ve benlik saygısı olguları birbirleri ile ilişkili kavramlardır. Bir konudan bahsedilirken genellikle birbirleri ile karıştırılabilen bu olguları farkları bakımından anlamlandırmak bizim ayırt etme yetimize katkı sunacaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse; üniversite talebesi Fizik dersine karşı olumlu bir benlik algısına sahip olabilir (Bandura, 1986). Aynı zamanda bu talebe Fizik dersinin farklı farklı konuları hakkında farklı özyeterlilik düzeyleri algısına sahip olabilir. Örneğin; vektörler konusunda yüksek özyeterliliğe sahipken ,çıkırıklar konusunda düşük özyeterlilik algısına sahip olabilir. Bu sebeple bu kişi çıkırıklar konusunun işleneceği derse girmek

istememeyebilir. Bu örnekte de anlaşıldığı gibi özyeterlilik duygusu kişinin bu değişkene karşı verdiği ya da muhtemel vermesi beklenen tepkiyi değiştirmekte, etkilemektedir. Genel kabul ne kadar da özyeterlilik teriminin benlik saygısına oranla daha sınırlı bir alanda yormalarda bulunmakta olduğunu kabul ediyor olsa da Bandura, genel ve kolay odaklı olmak üzere ikiye ayırarak incelemenin daha doğru olduğuna karar vermiştir. İşlediğimiz kavramları anlamlandırmak amacıyla bir örnekle daha açıklayacak olursak; Fizik dersinde başarılı olduğu özyeterlilik algısına sahip olan birey İstatistik dersi için aynı özyeterlilik seviyesine sahip olmayabilir, diyebiliriz. Bu nedenle özyeterlilik durumunun olay ya da konu ile sınırlı olduğunu ve benlik saygısı gibi genellenmesinin doğru kabul edilemeyeceğini söylemek yerinde olacaktır.

Benlik saygısı ise özyeterlilik kavramına göre daha geniş bir açıklama alanına sahiptir. Yukarıda verdiğimiz örnekle devam edecek olursak; Fizik alanında çalışmalar yürüten kişinin benlik saygısı Matematik alanında farklılığa uğramaz, genel geçer bir konumdur. Tekrar açıklamak gerekirse, özyeterlilik bireyin bir problemi çözüp çözemeyeceğine dair inancı iken benlik saygısı kişinin olumlu sonuçlanan deneyimleri sonucunda oluşan kendilik algısıdır.

Özyeterliliğin etkilediği bir başka değişken ise görev veya iş performansıdır. Kişinin teşebbüs etmesinden güdülenmesine kadar birçok alanda performansı etkilemesi beklenmektedir. Özyeterlilik durumunun günlük yaşamda etkilediği önemli bir diğer nokta ise girişimde teşebbüsü başlatıp başlatmamasıdır. Daha önce yaşadığı olumlu ya da olumsuz tecrübelerin oluşturduğu şemaları daha spesifik bir alana yönlendirerek performansın gerçekleşmesinde rol oynar.

Özyeterlilik konusunda yapılan bir başka çalışmada X dersi için sıkıntı yaşayan 8-11 yaş grubu katılımcıları ile 3 grup oluşturularak deneysel bir çalışma dizayn edilmiştir. Bu çalışmada model olarak öğrenme ve problem çözme yeteneklerinin özyeterlilik algısı ilişkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Farklı farklı gruplar oluşturulması ve değişkenlerin seçilerek manipule edilmesi sonucunda özyeterliliğinin, bu iki olguyla anlamlı şekilde ilişkili olduğu kanısına varılmıştır.

Albert Bandura yeni bir edimin oluşmasında kişinin modellemesi ve tecrübelerinin önemli bir işleve sahip olduğunu varsaymaktadır. Bunun yanı sıra

geribildirimlerin pozitif veya negatif olması da performansın gerçekleşmeden önceki konumunda öznenin kendine dönük özyeterliliğini etkileyecektir (Bandura, 1986). Viral yolla verilen bu geribildirim biçimi, genellikle performans sonrası dönemde performansın olumsuz gerçekleşmesi sonucunda etkisini giderek azaltacaktır. Geri bildirim etkisi bu sebeplerle özyeterlilik olgusunda kısıtlı bir etkiye sahiptir.

Olumlu ikna edici geribildirim, özyeterliliği yükseltebilir fakat eğer kişi görevinde sürekli başarısız oluyorsa bu yükselme geçici olacaktır (Schunk, 1991). Bu nedenle bu yöntemin özyeterlilik üzerindeki etkisi kısıtlıdır. 1990 yılında yapılan bir araştırmaya göre yakın problem çözme yeteneğine sahip bireylerin pozitif geri bildirim verilenlerin, negatif geri bildirim alanlarına göre daha yüksek özyeterlilik seviyesine sahip oldukları belirlenmiştir. Geribildirim için farklı değişkenleri beraber düşünüp araştırmak gerekmektedir. Geribildirim veren kişinin sosyodemografik özellikleri önemli bir değişken olarak özyeterlilik konusunda karşımıza çıkmaktadır.

Albert Bandura, duygusal ve fizyolojik uyarıcıları yorumlayışlarını kullanarak “özyeterlilik” durumlarını belirleyebileceğinden bahsetmiştir. Albert Bandura'nın bu fikri özyeterlilik durumunu duygusal ve fizyolojik bir bağlamda açıklama, kazandırma çabasıdır. Bir örnekle açıklamak gerekirse kişi, gerçekleştirmek istediği bir iş veya görevi yanlış yapma stresi yüzünden fizyolojik ve psikolojik tepkiler verir. Verdiği bu tepkiler sonucunda o iş veya göreve karşı düşük bir özyeterlilik algısı geliştirmesi çok beklendik bir durumdur. Bir başka bakış açısıyla aynı örneğe bakmak gerekirse kişi, bu tepkileri kendinden uzaklaştırarak dışarıya doğru bir atf modeli gerçekleştirir ve özyeterlilik seviyesinde bir farklılık gerçekleşmez. Özyeterlilik ile ilgili ister terapisel isterse akademik amaçla çalışıyor olun özen gösterilmesi gereken durum, kişinin otomatik inanışları ve edimleridir.

2.2. BENLİK VE BENLİK SAYGISI

İnsan sosyal bir varlık olması sebebiyle yaşamının her döneminde çevresiyle etkileşim içerisinde olmak durumundadır. Bu etkileşimde huzuru ve yeterli doygunluğu yakalayan kişinin çevresi de aynı olumlu etkileri görecektir. Yaşam şeklinde bu çizginin yakalanması ancak sağlam ve sağlıklı bir kişilik ile oluşacaktır. Kişilik gelişiminin

sağlıklı olabilmesi için bireyin çevresine katkı sağlaması ve bu katkılardan pozitif dönüşler alması, buna ek olarak da kendine özgü nitelikleri kaybetmeden ahenk oluşturması gerekmektedir. Bireyin çevresini algılayış şeklini ve oluşturduğu bu ahengi “kişilik” olarak nitelendirmek yerinde olacaktır. Bireyi oluşturan yapıları bir merdiven olarak düşünürsek, kişiliğin hemen alt basamağında benliğin bulunduğunu söyleyebiliriz.

“Kişilik” kelimesiyle tam olarak ne kastettiğimizi belirlemek kolay değildir. Bunun nedeni, insanları tanımlamak için kullandığımız kelimelerin geniş anlamlar taşıdığı ve bu anlamların bir şekilde çakışması olabilir (Banlok, 1977). Bu kelime aynı zamanda birden fazla tecrübeyi de kapsar. Çünkü davranışlarımız ve başkalarına kendimizi gösterme biçimimiz birçok durumda farklılık gösterebilir. Bir insanı iş yerinde iyi bilirken, özel hayatında oldukça farklı davrandığını görürsünüz (Adler, 2013). Zihinsel sağlıkta “kişilik” sözcüğü, büyüdükçe geliştirdiğimiz ve her birimizi bir birey yapan özellikler veya niteliklerin toplanması anlamına gelir. Bunlara düşünmek, hissetmek ve davranışlar da dahildir (Yalçın, 2004)

Kişilik, bir insanı başkalarından farklı kılan düşünme, hissetme ve davranış yoludur. Bir kişinin kişiliği deneyimler, çevre ve kalıtsal özelliklerden etkilenir.

Benlik, kişiliği yoğuran ve şekillendiren bir fenomendir. Benlik esas olanı tanımak ve ona senkronize olmak; çevrenin gönderdiği uyarıcı sinyalleri idrak etmek; misyonlara değer biçmek; yaşam içerisinde maruz kalınan pürüzleri giderme çabasına girmek ve hayatının devamına yön vermek gibi fonksiyonları yerine getirir (Ward, 1974).

Benlik, birisinin nasıl düşündüğü, değerlendirdiği veya algıladığı anlamına gelen genel bir terimdir. Kendinden haberdar olmak, kendinde bir kavrama sahip olmaktır.

Kendi düşünme, duygu ve davranış yollarımız vardır. Bunlar hayatımızın geri kalanında hemen hemen aynı kalmaktadır. Kişiliklerimiz başkaları ile makul derecede iyi anlaşmamızı sağlar. Fakat bazılarımız için bu olmaz. Hangi nedenle olursa olsun, kişilik bölümlerimiz, kendimiz ve/veya diğer insanlarla yaşamamızı zorlaştıracak şekilde gelişebilir. Bu durumda kişi sorunlara neden olan kişilik özelliklerini

değiştiremeyeceğinin farkına varır. Bu özellikler, kim olduğumuzun bir parçası olmasına rağmen, hayatımızı zorlaştırmaya başlar (Kinağ & Sarı, 1998). Genellikle çocukluk veya ilk gençlik çağında fark edilmektedirler. Genç yetişkinlik ve öncesi dönemde temel olarak yakın ilişkiler kurmakta, iş yerinde insanlarla geçinmekte, yeni insanlarla tanışmakta, duygularını veya davranışlarını kontrol etmede ve başkalarını dinlemede sıkıntılar yaşamaktadırlar. Tüm bu olumsuzluklar da kişinin mutsuz olması için yeterlidir (Brown & Lohr, 1987)

William McDougall eğilimlerin literatür için vazgeçilmez varsayımlar olduğunu savunmuştur. Bu bağlamda kişilik araştırması iki tür eğilim üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunlar türler arasında ortak olan ve bireylere özgü eğilimlerle ilgilidir. Ortak olan eğilimlerde insan doğasını keşfederek, insanlığımızın merkezi olan nitelik ve eğilimleri belirlemeye, anlamaya ve bütünleştirmeye çalışmakta olduğumuzdan bahsetmiştir (McDougall, 1998). Bireylere özgü eğilimler ise bireyleri birbirinden güvenilir şekilde ayıran eylemler, düşünceler, duygular, algılamalar ve motiveler şeklinde tanımlanmıştır. Bireylerin eğilimleri her zaman farklıdır ve Murphy'nin de belirttiği gibi kişilik eğilimlerinin her ikisi de dikkatle incelenmelidir çünkü bu inceleme bireyde önemli farklar yaratacaktır (Kaya & Saçkes, 2017). Kişilik bozukluklarını açıkça tanımlamakta zorluklar yaşanmıştır. Araştırmalar, 5 kişiden 1'inin kişilik bozukluğu yaşayabileceğini söylemektedir. Bununla birlikte, 2006 yılında İngiltere'de yapılan daha büyük ve daha titiz bir çalışmada, 20 kişiden 1'inin kişilik bozukluğuna sahip olduğu belirtilmiştir (Kağıtçıbaşı, 1996).

Kişilik bozukluğu tanısı olan insanlar geçmişte ruh sağlığı hizmetlerinden yeterince yardım almamıştır. Bu hizmetler şizofreni, bipolar bozukluk ve depresyon gibi zihinsel hastalıklara daha fazla odaklanmıştır (Balkıs & Duru, 2010). Ruhsal sağlık hizmetlerinin kişilik bozukluğu olan insanlara yararlı herhangi bir şey sunup sunamayacağı konusunda tartışmalar yaşanmıştır. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, ruhsal sağlık hizmetlerinin kişilik bozukluğu olan kişilere yardımcı olabileceğini göstermiştir (Goslin, 1969).

Özellikle kişilik bozukluklarını tedavi etmek için herhangi bir ilaç yoktur. Bununla birlikte, antidepresanlar, anti-anksiyete ilaçları veya duygudurum dengeleyici ilaçlar bazı semptomların tedavisinde yardımcı olabilir (Schubert, 2006). Bazı

psikoterapi türleri, kişilik bozukluklarının tedavisinde etkilidir. Psikoterapi sırasında bir birey, bozukluk ve semptomlara katkıda bulunan şey hakkında bilgi edinebilir ve bilgi sahibi olabilir; düşünce, duygu ve davranışları hakkında konuşabilir (Dereboy, 2008). Psikoterapi, bir kişinin davranışlarının başkaları üzerindeki etkilerini anlamasına yardımcı olur ve kişi bu şekilde semptomlarıyla baş etmeyi öğrenebilir. Tedavi türü kişilik bozukluğuna, ağırlığına ve kişinin koşullarına bağlı olmalıdır (Merton, 1968). Sık kullanılan psikoterapiler arasında psikoanalitik / psikodinamik terapi, diyalektik davranış terapisi, bilişsel davranışçı terapi, grup terapisi ve psikoeğitim (bireyi ve aile bireylerini hastalık, tedavi ve başa çıkma yolları hakkında bilgilendirmek) bulunmaktadır (Becker, 1968).

Kişilik bozukluklarının yaşla birlikte yavaşça gelişme eğilimi gösterdiğine dair kanıtlar vardır (O'Sullivan & Taylor, 2004). Özellikle antisosyal davranış ve dürtüsellik, 30'lu ve 40'lı yaşlarda azalmaktadır. Bununla birlikte, bazen ters yönde çalışabilir. Örneğin, şizotipal kişilik bozukluğu şizofreniye dönüşebilir.

Benlik kavramı sosyal psikoloji içinde önemli bir terimdir. Lewis (1990), bir benlik kavramının gelişmesinin iki yönü olduğunu önermektedir. Bunlar varoluşsal benlik ve kategorik benliktir. Varoluşsal benlik, benlik kavramının en temel parçasıdır (Özkan, 1994). Lewis'e göre varoluşçu benlik farkındalığı, 2-3 aylıkken başlar ve kısmen çocuğun dünyayla olan ilişkisinden dolayı ortaya çıkar. Kategorik benlik ise benliğin yaş, cinsiyet, beden veya beceri gibi kategorilere sokulabileceğini söylemektedir. Uygulanacak ilk kategorilerin ikisi yaş (Ben 3 yaşındayım) ve cinsiyettir (Ben bir kıyım). Erken çocukluk döneminde çocukların kendilerine uyguladıkları kategoriler oldukça somuttur (Örn. saç rengi, boy ve en sevdiğim şeyler) (Topses, 2012). Daha sonra kendi kendini tanımlama, psikolojik özellikler, karşılaştırmalı değerlendirmeler ve diğerlerinin bunları nasıl gördüğüne ilişkin referansları da içermeye başlar.

2.2.1. Benlik İmgesi

Self image, kendinize ait görünümünüzü, imgenizi içerir. Bunun gerçekliği yansıtması zorunlu değildir. Örneğin, anoreksik olan bir kişi, şişman olduğuna inandığı

bir benlik imgesine sahip olabilir. Bir kişinin benlik imgesi ebeveyn etkileri, arkadaşlar, medya vb. gibi birçok faktörden etkilenir (Turner, 1999). Bu konuda yapılan bir araştırmada insanlardan "Ben kimim?" sorusunu cevaplandırmaları istenmiştir. Yanıtlara bakıldığında iki ana gruba ayrıldığı görülmüştür. Bunlar toplumsal roller (oğul, öğretmen, arkadaş gibi kendisinin dışsal veya objektif yönleri) ve kişilik özellikleridir (içgüdüsel, sabırsız, mizahi gibi kendisinin iç veya duygusal yönleri). "Ben kimim?" sorusuna verilen yanıtların listesi muhtemelen aşağıdaki dört yanıt türünün her birine örnekler içerir:

1. Fiziksel tanım: Uzun boylu, mavi gözlü vb.
2. Sosyal roller: Davranışlarımız oynadığımız rollerle şekillenmektedir. Öğrenci, ev hanımı ya da futbol takımının üyeleri gibi roller, başkalarının bizi tanımalarına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda çeşitli durumlarda bize neler olacağını bilmemize yardımcı olur.
3. Kişisel özellikler: Bunlar kendi tanımlamamızın üçüncü bir boyutu. "Dürtüselim ... cömertim ... çok endişeleniyorum" vb.
4. Varolan Bildiriler (soyut olanlar): Bunlar "Ben evrenin çocuğuyum" dan "Ben bir insanım" dan "Ben ruhsal varlık halindeyim" vb. arasında değişebilir.

Gençler genellikle kendilerini daha çok kişisel özellikler açısından tanımlarken, yaşlı insanlar sosyal rolleri ile daha fazla tanımlanırlar.

2.2.2.Özbenlik ve Öz Saygı

Benlik saygısı kendimizi kabul etmeyi veya onaylamayı, aynı zamanda ne kadar değer verdiğimizizi ifade eder. Benlik saygısı her zaman değerlendirmeyi gerektirir ve bir şekilde kendimize dair olumlu ya da olumsuz bir bakış açısına sahip olabiliriz (Yavuzer, Karataş & Demir, 2017). Öz saygısı yüksek olan bireyler kendi yeteneklerine güvenir, kendini olduğu gibi kabul eder, başkalarının düşünceleri hakkında endişelenmez. Benlik saygısı düşük olan bireyler ise güven eksikliği yaşar, başkalarının kendisi hakkındaki düşüncelerini çok fazla önemser ve hayata karşı karamsardır. Yani benliği hakkında olumsuz bir görüşü vardır (Çuhadaroğlu, 1986).

Yapılan bir çalışmaya göre belirsiz veya anksiyete uyandırıcı durumlarda öz benlik saygımızın hızla değişebileceği gözlenmiştir. Katılımcılar bir bekleme odasında iş görüşmesi yapmak için bekletilmiştir. Katılımcıların bir kısmı temiz kıyafetler giymiş, bilgisayar ve evrak çantası taşıyan A kişisi ile bir diğer kısmı ise eski bir t-shirt ve kot pantolon giymiş, ucuz bir roman okuyan bir B kişisiyle aynı salonda bekletilmiştir. Sonuçlar oldukça dikkat çekicidir. B kişisi ile bekleyen katılımcıların benlik saygısı A kişisi ile bekleyenlere oranla, azalmıştır (Sayiner, Savaşan, Sözen & Köknel, 2007). Buna karşın A kişisiyle bekleyen kişilerin ise özsaygıları, B kişisi ile bekleyenlere göre artmıştır. Bu bulgular göstermektedirki benlik ve benlik saygısı sosyal ve toplumsal değişkenlerden kuvvetli şekilde etkilenebilmektedir.

Benlik saygısı dalgalanma gösterebilir aksine kanıtlar bulunduğu zaman bile kendimizle ilgili iyi şeylere inanmaya devam etmek zorunda hissedebiliriz. Bu azim, tahammül etkisi olarak bilinir (Giddens & Tatlıcan, 2010). Bu konuda yapılan bir çalışmada, araştırmacılar katılımcıları tersine inandırmaya çalıştıklarında bile toplumsal açıdan arzu edilen özelliklere sahip olduğuna inananların bu inancını sürdürdüğü görülmüştür (Yener & Gülaçti, 2012).

2.2.3.İdeal Benlik

Kendini algılama biçimi (benlik imgesi) ile olmasını istediği arasında (ideal benlik) bir uyumsuzluk varsa, bu durum bireyin hayatını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sebeple benlik imgesi, ideal benlik ve benlik saygısı arasında sıkı bir ilişki vardır.

Bir kişinin ideal benliği, gerçekte yaşananlarla ve kişinin deneyimleriyle tutarlı olmayabilir. Dolayısıyla, kişinin ideal benliği ile gerçek deneyimleri arasında bir fark bulunabilir. Buna uyumsuzluk denir (Kağıtçıbaşı, 2010).

Bir kişinin ideal benliği ve gerçek tecrübesi tutarlı ya da çok benzer olduğunda, kişi tutarlıdır yani bir ahenk içindedir. Fakat “ideal ben”e ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir ve tüm insanlar uyumsuzluğu belirli bir miktarda yaşarlar (Ali Sinanoğlu & Köksal, 2000).

Benliği oluşturan fenomenlere bakıldığında ise kalıtsal ve çevresel faktörlerin etkisinin göz ardı edilemeyecek düzeyde olduğunu görebilmekteyiz. Benlik kavramını açıklamada çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Benliği daha iyi anlamlandırabilmek adına bu yaklaşımlardan kısaca bahsetmek gerekmektedir (Arseven, 1986).

2.2.4.Gordon Allport-Proprium (Benlik)

Allport'un benlik olgusuna bakışı uyum merkezlidir. Kişinin çevresiyle olan uyumunu belirleyen bir mekanizma olduğunu varsayan Allport'un kuramlaştırdığı araştırmasının bir başka önemli bileşeni ise "psiko-fizyolojik" sistemlerdir. Allport'un Evrimsel Kuram'dan temelini aldığı bu olgunun tanımını "hayatta kalma tepkisi" olarak varsayılmaktadır. Kişilikteki öneminden bahsettiğimizde Allport, evreye olan uyumu işlevsel ve gelişimsel bir temele oturtmuştur (Scheff, 1990) Yaşamımız boyunca başımıza gelecek olan her olumsuz duruma uyum göstererek hem fiziksel hem de psikolojik yaralanmaları önlemeye çalışmaktayız. Uyum, her zaman bir atak değil bazen pasif bir savunmayı da içerebilir.

Allport benliği açıklarken "proprium" kavramını oldukça sık kullanarak onun canlılığına vurgu yapmaktadır (akar, 2014). Onu, olumlu bir yaratıcılığa benzetmiştir. Allport kişinin iki farklı eğilimden söz eder:

1. Proprium'a anlam kazandırma eğilimi
2. Biyolojik ve fizyolojik ihtiyaç giderme eğilimi

Anlam kazandırma eğilimine vurgu yapan Allport, geliştirme ve fiziki yaşamın sürdürülmesinin benlik olgusunda önemli değişkenler olduğunu varsaymaktadır. Kendini geliştirme, öz eğilim şeklinde kabullenilmektedir. Eğitimin ve modelleyerek öğrenmenin de bu konuda etkisi olduğuna vurgu yapmıştır.

2.2.5. W. James İkili Benlik Kuramı

James kuramında benlik olgusunu ikiye ayırarak kurgulamıştır. Bunlardan biri "bilinen ben" bir diğerisi ise "bilen ben"dir. James bilinen benine "empirical ego"

demidir. Empirical ego bireyin toplumsal, sosyal ve çevresel benlik halidir. James aynı zamanda bilinen beni de üçe ayırarak sosyal, duygusal ve maddi ben olarak tanımlamıştır (Atak, 2011).

“Bilen ben” James’e göre düşünen bendir yani farkında olan, bilinçli olan benliktir. James ben olgusunun yanı sıra kişisel değerlerin ve hedeflerin de benlik durumunu algılamak önemli olduğunu vurgulamıştır. Benlik saygısı açısından örnek vermek gerekirse benlik saygısı seviyesi tek başına başarılar ile ölçülemez, kişinin amaçları ve başarıları ile beraber düşünülerek ölçülmelidir. Bu durumun toplumsal bir ölçüsü olarak benlik saygısı, kişinin ait olduğu topluma göre de değişmektedir. Birey ait olduğu toplumun değerlerine göre bir ben ile karşılaştırma yaparak benlik saygısını kurgulamaktadır (Bacanlı, 2004)

2.2.6. Sullivan – Benlik

Kişiliği sosyal bir açıdan ele alan Sullivan kişiliği varsayımsal bir nesne olarak tanımlamıştır. Kişiliğin ya da görece benliğin doğru tanımının anahtarı içsel bir bakış açısıyla fizyolojik ya da biyolojik mekanizmalara değil yalnızca sosyal ilişkiler ve sosyalleşme davranışlarını incelemenin sonucu gerçekleşeceğini vurgulamaktadır fakat kişiliği somut bir varlık durumu ile sınırlandırmayan Sullivan hayali veya artık var olmama durumunda bile kişilik ile ilgili davranışlarımızı sergilemekten kaçınmayacağımızı vurgulamıştır.

Sullivan’ın kuramının biraz içine girecek olursak “dinamizm” ile karşılaşmaktayız. Sullivanian dinamizmi kişinin hayatındaki enerji dönüşümleri olarak tanımlamıştır. Dinamizmin aynı zamanda davranışı da belirleyerek kişilik durumu adına önemli rol oynadığını vurgulamıştır.

2.2.7. Psikanalitik Yaklaşım – Ego

Freud’un Topografik Kişilik Kuramı’na göre açıkladığı superego sosyal öğeler ve genel tanımlama ile benlikle benzer durumları tarif etmektedir. Superego’da ahlak prensibi oldukça önemlidir. Bireyin vicdanının yapı taşını ahlak kuralları şekillendirir.

Olana değil olması gerekene, mükemmele odaklanır (Freud, 2006). İçinde yaşadığı sosyal çevrenin değerlerine oldukça önem veren superego, ebeveynlerin hoş görmediği bir olayı gerçekleştiren çocuğu cezalandırabilir. Bu cezalar çocuğun vicdanında kendine yer edinir. Superegonun altında vicdan ve ego ideali bulunmakta ve iki zıt kutup olarak literatürde kendilerinden söz ettirmektedirler. Ortaya koyduğu davranışları hoş karşılanan ve ödüllendirilen çocuk, ego idealinde kendine yer bulur (Gümüş, 2006).

2.2.8. Murphy Biyososyal Kuram

Murphy'nin kuramının biyososyal olmasının nedeni insanı ele alış şekliyle ilgilidir. İnsanı, toplumun ilişki içinde olduğu çevreyle beraber bir varlık olarak işlemektedir. Murphy bu durumu tanımlarken "bipolar" bir süreç olarak tanımlar. Bipoları, kişiliğin bir ucunun sosyal çevrede diğer ucunun ise biyolojik bedende olması şeklinde tanımlamaktadır. İnsan bu iki alan arasında yaşamaktadır (Öner, 1987). Disiplinler arası bir kuram olan biyososyal kuram biyolojik olan tarafı ile alan kuramından ayrılmaktadır. Organizma ve çevre sürekli olarak iletişim ve etkileşim halindedir. Murphy kişilik yapısını üç yapısal alana ayırmıştır;

- ✓ Fizyolojik eğilimler
- ✓ Koşullanmalar veya koşullanmış tepkiler
- ✓ Bilişsel ve algısal alışkanlıklar

Bu üç yapısal alan kişiliğin varyasyona mukavemet gösteren kısımlarıdır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde benlik kavramının birçok değişkenle ilişkilendirilerek literatürde yer aldığını görebilmekteyiz. Birbiri ile oldukça ilişkili fenomenler olan benlik saygısı ve beden algısının obezite değişkeni ile arasındaki bağın araştırıldığı bir çalışmada, obez kişilerin diğer kişilere oranla benlik saygısı ve beden algılarının dikkat çekici düzeyde düşük olduğu saptanmıştır (Onur, 1987). Üniversiteye giriş sınavına hazırlık sürecinde olan bireylerin benlik algılarının; cinsiyet, lise eğitimi ve daha önce sınava girip girmeme durumu gibi birtakım demografik değişkenlere göre incelendiği bir başka çalışmada bu değişkenlere göre anlamlı düzeyde bir farklılık görülmüştür. Yakın zamanlarda yapılan bir çalışma ise çalışan kadınların, benlik kavramı ile depresyon durumunu incelemiş, benlik ve ideal benlik kavramı arasındaki

fark ile depresyon durumunu değişkenler açısından araştırmıştır. Araştırma sonucu çalışan kadınların iř yaşamında ve ev içerisinde maruz kaldığı birçok stres faktörü sebebiyle depresyona daha meyilli olduğunu göstermiştir. Bu patolojinin oluşumu da benlik algılarında ciddi bir dūřüře sebep olmaktadır (Yıldırım, 2015).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Geçmişte ve günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi ortaya çıkarmayı, tavırları ve davranışları açıklamayı, karşılaştırmayı ve betimlemeyi amaçlayan araştırmalar tarama türü araştırmalardır (Karasar, 2002). Çalışmada Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile benlik saygısı ölçeği puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma, var olan bir durumu açıklamaya çalışmasından dolayı, tarama modelinde betimsel bir araştırma olarak hazırlanmıştır.

3.2.ÇALIŞMANIN YERİ, ZAMANI VE ÖRNEKLEMİ

Araştırma İstanbul İli Üsküdar İlçesi Üsküdar Üniversitesi'nde, Şubat-2018-Mart-2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Genellenmek istenen evrenin içerisinden planlanmış rastlantısallık ile 200 kişilik çalışma grubu oluşturularak uygulama yapılmıştır. Örneklem için İstanbul'da bulunan Üsküdar Üniversitesi aracılığı ile veriler toplanmıştır. Bu süreçte yüz yüze şekli ile görüşmeler yapılmış anketler uygulanmıştır.

3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.3.1.Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyodemografik veri formunun kullanım amacı uygulanan anketlere katkı sağlayan bireyler hakkında detaylı bilgi edinmektir. Anket ve belirli formları pekiştirmek, istenilen verileri tamamlamak üzere sorular oluşturulmuştur. Yaş, cinsiyet, eğitim gibi bilgilere bu şekilde ulaşılmaktadır.

3.3.2.Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği :

Araştırmada benlik saygısı ölçümünde referans kabul edilen bu ölçek Morris Rosenberg tarafından 1963 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları A.B.D.'de beşbinyirmidört lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Rosenberg, benlik saygısının ölçümünde, kişinin kendisini değerlendirmesinde bütüncül bir tutum üzerinde durmuş. RBSÖ'nin Türkiye'deki güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları Çuhadaroğlu (1986) tarafından ikiyüzbeş kişilik lise örneklem grubunda yapılmıştır. RBSÖ'nün Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 0-1 puan yüksek benlik saygısı, 2-4 puan orta benlik saygısı, 5-6 puan düşük benlik saygısı olarak puanlandırılmış. RBSÖ oniki alt alandan oluşur ve ilk on maddesi benlik saygısını ölçer. Olumlu ve olumsuz yüklü maddeler ardışık olarak sıralanır. 1, 2, 4, 6, 7 maddeler olumlu; 3, 5, 8, 9, 10 maddeler olumsuz yüklüdür. Ölçek puanlamasında düşük puan, benlik saygısının yüksekliğini; yüksek puan, benlik saygısının düşüklüğünü gösterir

3.3.3.Özyeterlilik Algıları Ölçeği

Sosyal-Bilişsel Kuram içinde temel bir kavram olarak geçen özyeterlilik, kişinin çevresinde olup bitenler üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp sonuç alınca kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Genel Özyeterlilik Ölçeği 18 yaş ve üstündeki en az 5 yıllık eğitimi olan 895 kişiye uygulanmıştır. Açımlayıcı factor analizi, Beck Depresyon Ölçeği, Spielberger Sürekli Kaygı Envanteri, Kontrol Odağı Ölçeği, Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği ve Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri kullanılarak ölçüt bağıntılı geçerlilik, iç tutarlılık analizi ve test-tekrar-test çalışması yapılmıştır. Üç faktörlü yapının varyansın % 41,5'ini açıkladığı görülmüştür. Genel Özyeterlilik Ölçeği ve diğer ölçekler arasındaki korelasyonlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) 0,80 ve ikinci kez ulaşılabilen toplam 236 kişiden elde edilen veriler üzerinden elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,69 olarak bulunmuştur. Genel Özyeterlilik Ölçeği-Türkçe formu 18 yaş ve üstü en az ilkokul mezunu kişilerin genel özyeterliliklerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araçtır.

3.4.ÖRNEKLEM SAYILARININ BELİRLENMESİ

Genellenmek istenen örneklem grubu sayısı olan 1200 katılımcı sayısı %5 anlamlılık, %95 güven düzeyi dahil edilip hesaplanarak gerekli katılımcı sayısı sayısı 200 kişi olarak belirlenmiştir. İstanbul'un ilçelerinde Şubat-2018-Mart-2018 tarihleri hafta içi ve hafta sonunda uygulanmıştır.

3.5.VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programı ile yapılacaktır. Verilerin analizinde T testi ve tek yönlü varyans (Anova) testi, Scheffe ve Dunnett C testlerinden yararlanılacaktır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve % ,05(<0,05) anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile benlik saygılarının değerlendirilmesi ile ilgili ve araştırmacının geliştirdiği sosyo-demografik formun bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 4.1: Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Bazı Sosyodemografik Özellikleri.

Cinsiyet			
		<i>f</i>	<i>%</i>
	Kadın	166	83
	Erkek	34	17
	Toplam	200	100
Yaş			
		<i>f</i>	<i>%</i>
	22-23	14	7
	24-25	83	41,5
	26-27	41	20,5
	28 ve Üzeri	62	31
Toplam		200	100
Yüksek Lisans			
		<i>f</i>	<i>%</i>
	Uygulamalı Psikoloji	70	35,0
	Klinik Psikoloji	127	63,5
	Sinirbilim	3	1,5
Toplam		200	100
Aile Etkisi			
		<i>f</i>	<i>%</i>
	Evet	64	32
	Hayır	136	68
Toplam		200	100,0

Yüksek Lisans Yeterli mi?			
		<i>f</i>	%
	Evet	64	32
	Hayır	136	68
Toplam		200	100,0
Kariyer			
		<i>f</i>	%
	Akademi	27	13,5
	Uygulama	136	68
	İkiside	37	18,5
Toplam		200	100,0
Gelir			
		<i>f</i>	%
	Düşük	3	1,5
	Orta	148	74
	Yüksek	49	24,5
Toplam		200	100,0
Bölüm			
		<i>f</i>	%
	Psikoloji	158	79
	Diğer	42	21
Bakımveren			
		<i>f</i>	%
	Anne	159	79,5
	Bakıcı	14	7
	Aile büyüğü	27	13,5
Toplam		200	100
Çalışma Durumu			
		<i>f</i>	%
	Evet	137	68,5
	Hayır	63	31,5
Toplam		200	100

Dönem			
		<i>f</i>	%
	1-2	101	50,5
	3-4	99	49,5
Toplam		200	100
Kardeş Sayısı			
		<i>f</i>	%
	1	61	30,5
	2	88	44
	3	36	18
	4 ve Üzeri	15	7,5
Toplam		200	100

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi; araştırmaya katılan bireylerin 22-23 yaşında olanlar 14 kişi ile (%7)'ini, 25-24 yaşında olanlar 83 kişi ile (%41,5)'sini, 26-27 yaşındakiler ise 41 kişi ile (%20,5) ve 28 yaşındaki ve üzeri olanlar 62 kişi ile (%31)'i araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlere göre 166 ile (%83)'ünü erkek ve 34 kişi ile (% 17) kadın araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisans yaptıkları bölüm açısından 70 kişi ile (% 35)'ini uygulamalı psikoloji ,127 kişi ile (% 63,5)'ını klinik psikoloji ve 3 kişi ile (%1,5)'unu sinirbilim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Şuanda bir işte çalışıyor musunuz” sorusuna 137 katılımcı (%68,5) evet, 63 (% 31,5) katılımcı ise hayır cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Kariyer seçiminizde ailenizin etkisi var mı?” sorusuna 64 katılımcı (% 31) evet, 136 (% 69) katılımcı ise hayır cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Sizece psikoloji alanında çalışmak için yüksek lisans yeterli midir? ” sorusuna 64 katılımcı (% 31) evet, 136 (% 69) katılımcı ise hayır cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Kariyerinize hangi alanda devam edeceksiniz? ” sorusuna 27 katılımcı (% 13,5) akademide, 136 (% 68) katılımcı uygulama ve 37 (%18,5) katılımcı ise iki alanda da cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan bireyler, ailelerinin kendi gelir düzeyi algıları 3 (%1,5) düşük, 148 (%74,) orta ve 49 (%24,5) olarak

belirtilmiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Lisans bölümünüz nedir? ” sorusuna 158 katılımcı (% 79) psikoloji, 42 (% 21) katılımcı diğer cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminizde bakım vereniniz kimdi? ” sorusuna 159 katılımcı (% 79,5) anne, 14 (% 7) katılımcı bakıcı ve 17 (% 13,5) katılımcı ise aile büyüğü cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “ Kaç kardeşe sahipsiniz? ” sorusuna 61 katılımcı (% 30,5) 1, 88 (% 44) katılımcı 2, 36 (% 18) katılımcı 3 ve 15 (% 7,5) katılımcı ise 4 ve üzeri cevabını vermiştir. Araştırmaya dahil olan bireylere sorulan “Şuanda Yüksek Lisansın kaçınıcı dönemindesiniz?” sorusuna 101 katılımcı (% 50,5) 1-2, 99 (% 49,5) katılımcı ise 3-4 cevabını vermiştir.

Tablo 4.2: Farklılık Testleri.

	<i>Cinsiyetiniz Nedir?</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Kadın	166	,490	,691
	Erkek	34		
Benlik Saygısı Ölçeği	Kadın	166	,197	-1,293
	Erkek	34		
	<i>Yaşınız</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	22-23	14	,031	-2,190
	24-25	83		
	22-23	14	,062	-1,907
	26-27	41		
	22-23	14	,089	-1,722
	28 ve üzeri	62		
	24-25	83	,889	-.140
	26-27	41		
	24-25	83	,642	,466
	28 ve üzeri	62		
	26-27	41	,626	,489
	28 ve üzeri	62		
Benlik Saygısı Ölçeği	22-23	14	,327	-,985
	24-25	83		
	22-23	14	,286	-1,077
	26-27	41		
	22-23	14	,395	-,855
	28 ve üzeri	62		
	24-25	83	,714	-,367
	26-27	41		
	24-25	83	,743	,329
	28 ve üzeri	62		
	26-27	41	,521	,645
	28 ve üzeri	62		

	<i>Yüksek Lisans Bölümü</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Uygulamalı Psikoloji	70	,425	,800
	Klinik Psikoloji	127		
	Klinik Psikoloji	127	,956	,055
	Sinirbilim	3		
	Uygulamalı Psikoloji	70	,887	-,143
	Sinirbilim	3		
	<i>Yüksek Lisans Bölümü</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Benlik Saygısı Ölçeği	Uygulamalı Psikoloji	70	,873	-1,654
	Klinik Psikoloji	127		
	Klinik Psikoloji	127	,734	-,341
	Sinirbilim	3		
	Uygulamalı Psikoloji	70	,952	-,060
	Sinirbilim	3		
	<i>Çalışıyor musunuz ?</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Evet	137	,380	-,879
	Hayır	63		
Benlik Saygısı Ölçeği	Evet	137	,273	1,098
	Hayır	63		
	<i>Kariyerinizde Ailenizin etkisi varmı?</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Evet	136	,121	1,559
	Hayır	64		
Benlik Saygısı Ölçeği	Evet	136	,669	-,428
	Hayır	64		
	<i>Yüksek Lisans Yeterlilik algısı</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Evet	64	,157	1,422
	Hayır	136		
Benlik Saygısı Ölçeği	Evet	64	,036	-2,177
	Hayır	136		
	<i>Kariyer devam etme</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Özyeterlilik Ölçeği	Uygulamalı	136	,923	-,096
	Akademi	27		
	Akademi	27	,560	,586
	İkisinde	37		
	Uygulamalı	136	,338	,961
	İkisinde	37		
	<i>Kariyer devam etme</i>	<i>N</i>	<i>p</i>	<i>t</i>
Benlik Saygısı	Uygulamalı	136	,222	1,225
	Akademi	27		

Ölçeği Benlik Saygısı Ölçeği	Akademi	27	,660	,441
	İkisinde	37		
	Uygulamalı	136	,585	-,548
	İkisinde	37		
	Gelir Algısı	N	p	t
Özyeterlilik Ölçeği	Düşük	3	,258	1,135
	Orta	148		
	Orta	148	,539	-,616
	Yüksek	49		
	Düşük	3	,458	,747
	Yüksek	49		
	Gelir Algısı	N	p	t
Benlik Saygısı Ölçeği	Düşük	3	,942	-,073
	Orta	148		
	Orta	148	,894	,133
	Yüksek	49		
	Düşük	3	,915	-,107
	Yüksek	49		
	Lisans Bölüm	N	p	t
Özyeterlilik Ölçeği	Psikoloji	158	,515	,653
	Diğer	42		
Benlik Saygısı Ölçeği	Psikoloji	158	,303	-1,033
	Diğer	42		
	Çocukken bakım vereniniz Kimdi ?	N	p	t
Özyeterlilik Ölçeği	Anne	159	,476	-,715
	Bakıcı	14		
	Bakıcı	14	,061	1,927
	Aile Büyüğü	27		
	Anne	159	,136	1,496
	Aile Büyüğü	27		
	Çocukken bakım vereniniz Kimdi ?	N	p	t
Benlik Saygısı Ölçeği	Anne	159	,471	,722
	Bakıcı	14		
	Bakıcı	14	,990	,013
	Aile Büyüğü	27		
	Anne	159	,316	1,006
	Aile Büyüğü	27		

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri açısından erkek ve kadın olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri açısından erkek ve kadın olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisansda buldukları dönemlere göre özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisansda buldukları dönemlere göre benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$)

Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 25-24 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu belirlenmiştir ($p<,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 26-27 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 25-24 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 25-24 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 25-24 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 26-27 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 25-24 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 25-24 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı

olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Şu anda çalışıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Şu anda çalışıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve uygulamalı seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz ?” sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve ikiside seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz ?” sorusuna verilen cevaplara göre ikiside ve uygulamalı seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz ?” sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve uygulamalı seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz ?” sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve ikiside seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz ?” sorusuna verilen cevaplara göre ikiside ve uygulamalı seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre düşük ve orta seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek

ve orta seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve düşük seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre düşük ve orta seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve orta seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve düşük seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Bu alanda çalışmak için Yüksek lisans yapmak yeterli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Bu alanda çalışmak için Yüksek Lisans yapmak yeterli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Kariyeriniz konusunda ailenizin etkisi var mı? ” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Kariyeriniz konusunda ailenizin etkisi var mı ?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Lisans mezuniyetiniz nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Lisans mezuniyetiniz nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve bakıcı cevabını verenlerin

özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Bakıcı ve Aile büyüğü cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve Aile büyüğü cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve bakıcı cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Bakıcı ve Aile büyüğü cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve Aile büyüğü cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.3: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Yaşlara Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	249.859	3	83,287	1,592	P= 0.031
	Gruplar içi	10254.860	196	52,321		
	Toplam	10504.720	199			Fark önemli değil

Tablo 4.3 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin yaş gruplarının özyeterliliğe ilişkin görüşleri arasında $P<.05$ düzeyinde ($P= 0.031$) anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu farkın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla post hoc yapılmış 22-23 yaş grubu ve 24-25 yaş grubu arasında fark bulunmuş bu fark

ortalamalarına bakıldığında ise 24-25 yaşında olanların görece daha fazla özyeterlilik puanına sahip oldukları bulgulanmıştır.

Tablo 4.4: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Yaşlara Göre ve Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	5.425	3	1,808	,504	P= 0.680
	Gruplar içi	702.955	196	3,587		
	Toplam	708.380	199			

Tablo 4.4 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin yaş gruplarının benlik saygılarına ilişkin görüşleri arasında $P < .05$ düzeyinde ($P = 0.680$) anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencileri eğitim beklentilerine ilişkin olarak benzer görüş içindedirler.

Tablo 4.5: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Oldukları Döneme Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	10.508	1	10,508	,198	P= 0.657
	Gruplar içi	10494.212	198	53,001		
	Toplam	10504.720	199			

Tablo 4.5 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin döneme göre özyeterlilik ölçeği ilişkin görüşleri arasında $P < .05$ düzeyinde ($P = 0.657$) anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencileri eğitim aldıkları döneme ilişkin olarak özyeterlilik açısından benzer görüş içindedirler.

Tablo 4.6: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Oldukları Döneme Göre Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	12.591	1	12,591	3,583	P= 0.060
	Gruplar içi	695.789	198	3,514		
	Toplam	708.380	199			

Tablo 4.6 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin eğitim aldıkları dönem açısından gruplarının benlik saygılarına ilişkin görüşleri arasında $P < .05$ düzeyinde ($P = 0.060$) anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencileri eğitim dönemi açısından benlik saygısına ilişkin olarak benzer görüş içindedirler.

Tablo 4.7: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Gelir Algılarına Göre ve Özyeterlilik Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	75.276	2	37,638	,711	P= 0.492
	Gruplar içi	10429.444	197	52,941		
	Toplam	10504.720	199			

Tablo 4.7 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin gelir algılarına göre özyeterlilik ölçeği ilişkin görüşleri arasında $P < .05$ düzeyinde ($P = 0.657$) anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencileri gelir algılarına ilişkin olarak özyeterlilik açısından benzer görüş içindedirler.

Tablo 4.8: Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencilerinin Gelir Algıları Göre Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Açısından F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Eğitim Beklentileri	Gruplar arası	.088	2	,044	,012	P= 0.988
	Gruplar içi	708.292	197	3,595		
	Toplam	708.380	199			Fark önemli değil

Tablo 4.8 incelendiğinde psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin gelir algıları açısından gruplarının benlik saygılarına ilişkin görüşleri arasında $P < .05$ düzeyinde ($P = 0.060$) anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencileri gelir algıları açısından benlik saygısına ilişkin olarak benzer görüş içindedirler.

Tablo 4.9: Araştırmaya Dahil Olan Öğrencilerin Ölçek Puanlarının Korelasyonel Dağılımı.

	DEĞİŞKENLER	1	2
1	Benlik Saygısı Ölçeği Puanları	•	•
2	Özyeterlilik Ölçeği Puanı	,030	•

Araştırmaya katılan bireylerin benlik saygısı ölçeği ile özyeterlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı şekilde ilişki olduğu bulgulanmıştır ($r < .05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri açısından erkek ve kadın olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri açısından erkek ve kadın olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisansta buldukları dönemlere göre özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisansta buldukları dönemlere göre benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır.

Hasan Hüseyin Aksu tarafından 2008 yılında yapılan “Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnançları” isimli çalışma sınıf, fen bilgisi ve okul öncesi öğretmeni adaylarının matematik öğretimine ilişkin öz-yeterlilik inançları, cinsiyet, liseden mezun olduğu alan ve anabilim dallarına göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmektir. Çalışma Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde bulunan 232 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının matematik öğretimine yönelik öz-yeterlilik inancı ve başa çıkma davranışı alt boyutları açısından yüksek eğilimlere sahip oldukları saptanmıştır. Cinsiyet, liseden mezun oldukları alan ve anabilim dallarına göre incelendiğinde, öz-yeterlilik inancı açısından, öğretmen adayları arasında anlamlı farklılıkları olmadığı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının matematik öğretimine ve dersi veren öğretim elemanına yönelik açık uçlu soruya verilen cevapların içerik analizinde, genelde olumlu yönde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 25-24 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 26-27 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 25-24 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 25-24 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 28 ve üzeri yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 25-24 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 26-27 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 25-24 yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 25-24 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin 26-27 ve 28 ve üzeri yaşında olanların benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olmadığı belirlenmiştir.

Özyeterlilik değişkeni kullanılarak 2011 yılında öğretmenler üzerinde “*Öğretmen Adaylarının Özyeterlilik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*” isimli bir çalışma yapılmıştır. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının özyeterlilik inançlarının ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, öğretmen adaylarının özyeterlilik inançları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ne devam etmekte olan 1307 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 380 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının cinsiyet ve öğrenim görülen program değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaştığı, mesleğe yönelik

tutumlarının ise araştırma değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının özyeterlik algıları ile mesleğe yönelik tutumları arasında pozitif yönde ancak düşük düzeyde bir korelasyon olduğu belirlenmiştir

2011 yılında sınıf öğretmenleri üzerinde yapılan “*Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi*” isimli çalışmada “Araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin cinsiyete, sınıf düzeyine ve yaşlarına göre incelenmesidir. Araştırmaya, 163 sınıf öğretmeni adayı katılmıştır. Veri toplama aracı olarak; Afacan (2008) tarafından geliştirilen “Müzik Öğretimi Özyeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel istatistik yöntemleri ve t testi yapılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin özyeterlik düzeyi orta düzey çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlikleri ile değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi ve yaş) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu ortaya koyulmuştur. Kadın öğretmen adaylarının özyeterlik inançları erkek öğretmen adaylardan daha yüksektir. Sınıf düzeyine göre, sınıf seviyeleri arttıkça müzik öğretimi özyeterliklerinin yükseldiği, bununla birlikte, yaş bakımından, 22–24 yaş grubundaki öğrencilerin müzik öğretimi özyeterliklerinin, 19–21 yaş grubundaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.” gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Şu anda çalışıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Şu anda çalışıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

2006 yılında Akbaş ve Çelikkaleli tarafından sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Fen Bilgisi alanı öğretim becerilerine yönelik Özyeterlilik inançlarının sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi konulu çalışmada sosyo demografik değişkenlere bakılarak anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir. Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi’nden 129, Mersin Üniversitesi’nden 57, Cumhuriyet Üniversitesi’nden 131, Ankara Üniversitesi’nden 40, Balıkesir Üniversitesi’nden 46 ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nden 88 sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerine

uygulanmıştır. Öğrencilerin çalışma grubu seçilmesi için 4. Sınıf öğrencisi olma koşulu aranmıştır. Çalışma grubunu oluşturan 491 katılımcıdan 253'ü kadın, 258'i erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin özyeterlilik durumlarının ölçülmesi amacıyla "Sınıf Öğretmenleri Özyeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda edinilen bulgular göstermektedirki; cinsiyetler açısından anlamlı bir farklılaşma saptanamamıştır. Fakat sonuç beklentileri açısından anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Üniversitelere ayrı ayrı bakıldığında ise üniversitelerin birbirlerinden özyeterlilik açısından anlamlı şekilde farklı olduklarında saptanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve uygulamalı seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve ikiside seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre ikiside ve uygulamalı seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve uygulamalı seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre akademi ve ikiside seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan "Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre ikiside ve uygulamalı seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Çapri ve Çelikkaleli tarafından 2008 yılında yapılan "Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi" isimli çalışma öğretmenliğe başlayacak olan adayların mesleğe yönelik tutum ve mesleki yeterlilik inançlarını cinsiyet, program ve

fakültelerine göre incelemektir. Çalışmanın örneklemini Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi son sınıfta okuyan 250 öğretmen adayı (158'i erkek, 92'si kadın olmak üzere) oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan ölçekler “Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği (ÖİTÖ)”, “Aday Öğretmenin Kendine İlişkin Yeterlik Algısı Ölçeği (AÖKİYAÖ)” ve araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” dur. Çalışma bulgularından hareketle öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları üzerinde cinsiyet değişkeninin önemli bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Program ve fakülte değişkenlerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının yeterlik inançları üzerinde ise, cinsiyet, program ve fakülte değişkenlerinin anlamlı bir etkisinin bulunduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre düşük ve orta seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve orta seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve düşük seçenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre düşük ve orta seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve orta seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Ailenizin gelir düzeyi nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre yüksek ve düşük seçenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. “Bu araştırma, ortaöğretim düzeyinde fen bilimleri ve matematik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin özyeterlilik inançlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik özellikleri açısından analizler gerçekleştirilmiştir. Bülent Ecevit, Samsun Ondokuz Mayıs ve İzzet Baysal üniversitesi fen bilimleri enstitüsü öğrencilerine yapılmaktadır. Çalışma grubu sayısı 150 olarak seçilmiştir. Çalışmanın veri toplama araçları olarak sosyodemografik bilgi formu ve Öğretmen özyeterlilik

ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlilik inançları $\alpha=.05$ düzeyinde istatistiksel olarak yüksek lisans eğitimini aldıkları üniversitelere göre değişmezken, öğretmen öz yeterlilikleri ile akademik başarıları arasında branşlara göre önemli farklılıklara rastlanmıştır.”

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Bu alanda çalışmak için Yüksek lisans yapmak yeterli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Bu alanda çalışmak için Yüksek lisans yapmak yeterli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Lisans mezuniyetiniz nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Lisans mezuniyetiniz nedir?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve bakıcı cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Bakıcı ve Aile büyüğü cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve Aile büyüğü cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve bakıcı cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Bakıcı ve Aile büyüğü cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk

döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Anne ve Aile büyüğü cevabını verenlerin benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin benlik saygısı ölçeği ile özyeterlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı şekilde ilişki olduğu bulgulanmıştır

5.2. SONUÇ

Araştırma verilerinin analizleri sonucunda”Araştırmaya katılan bireylerin yüksek lisansda buldukları dönemlere göre benlik saygısı ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin 22-23 ve 25-24 yaşında olanların özyeterlilik ölçeği puanları açısından birbirlerinden anlamlı şekilde farklı olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “Bu alanda çalışmak için Yüksek Lisans yapmak yeterli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre benlik saygısı ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sorulan “ Erken çocukluk döneminde bakım vereniniz kimdi ?” sorusuna verilen cevaplara göre Bakıcı ve Aile büyüğü cevabını verenlerin özyeterlilik ölçeği puanlarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu bulgulanmıştır.

Yapılan literature araştırmalarının sonucunda anlaşılmıştır ki benlik saygısı ve özyeterlilik arasında bir ilişki var olduğu belirlenmiştir. Bizim araştırmamız özelinde ise bu varsayım doğrulanmıştır. Psikoloji bölümü öğrencileri seçilerek yapılan çalışmalar göstermektedir ki en fazla yüksek lisans yapma eğilimi psikoloji lisans öğrencilerine aittir. Bunun birçok nedeni olabilir; mesleki tatmin, motivasyon, özyeterlilik yada benlik saygısı gibi fakat aynı zamanda verilen psikoloj, lisans eğitiminin yetersizliği ve uygulama alanında eksik kalma gibi birçok negative durumdan da kaynaklanabilir.

5.3. ÖNERİLER

- ✓ Başka üniversitelerin olduğu karma bir çalışma grubu kullanmak çalışmanın yordayıcı gücünü arttıracaktır.
- ✓ Psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik yüksek lisans öğrencilerini karşılaştırarak bir araştırma yapmak önemli sonuçlara ulaşılabileceği varsayılmaktadır.
- ✓ Farklı meslek gruplarına mensup yüksek lisans öğrencileri kullanılarak yeni bir çalışma yapılması önemli varsayımları sınavabilir.
- ✓ Araştırma grubu ve genellenmek istenen evren daha rafine şekilde seçilmesi güvenilir ve geçerliliği artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Adler,A (1964)Individual psychology of Alfred Adler (Vol,1154).Harper Collins.
- Akfert, S. K., Çakıcı, E., & Çakıcı, M. (2009). Üniversite öğrencilerinde sigara-alkol kullanımını ve aile sorunları ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(40),(ss 40-47).
- Akvardar, Y. (2005). Alkol ile ilişkili bozuklukların epidemiyolojisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 1(47)(ss5-9).
- Allport, G. W. (1961). Pattern and growth in personality.
- Bandura, A., & Adams, N. E. (1986). Analysis of self-efficacy theory of behavioral change. *Cognitive therapy and research*, 1(4),(ss 287-310).
- Baumeister, R. F., Smart, L., & Boden, J. M. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression: the dark side of high self-esteem. *Psychological review*, 103(ss1), 5.
- Bilir, N., Doğan, B. G., & Yıldız, A. N. (1997). Sigara içme konusundaki davranışlar ve tutumlar. *Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara*.
- Büyükşahin, A. (2009). Impact of self monitoring and gender on coping strategies in intimate relationships among Turkish university students. *Sex roles*, 60(ss9-10), (ss708-720).
- Campbell, J. D., & Lavalley, L. F. (1993). Who am I? The role of self-concept confusion in understanding the behavior of people with low self-esteem. In *Self-esteem* (ss 3-20). *Springer US*.
- Ceylan, E., Yanık, M., & Gencer, M. (2005). Harran Üniversitesi'ne kayıt yaptıran öğrencilerin sigaraya karşı tutumlarını etkileyen faktörler. *Toraks dergisi*, 6(2), (ss144-150).
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. Consulting Psychologists Pr.
- Coleman, J. C., & Hendry, L. B. (1999). *The nature of adolescence*. Psychology Press.
- Crocker, J., & Major, B. (1989). *Social stigma and self-esteem: The self-protective properties of stigma*. *Psychological review*, 96(4), 608.
- Coşkunol, H., & Altıntoprak, E. (1999). Alkol kullanımının genetik yönleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2,(ss 222-223).

- Çuhadaroğlu, F. (1986). Ergenlerde Benlik Saygısı. *Uzmanlık Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Dinçer, D., & Derelioğlu, Y. (2005). Üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*,(ss 21-23).
- Durmuş, A. B., & Pirinçci, E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sigara İçme Durumu ve Öfke ile İlişkisi. *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi, 16*(ss2).
- Evren, C., & Alkol, Ç. D. (2001). Madde Kullananların özellikleri: 2000 Yılına ait AMATEM'e yatan hasta verilerinin incelenmesi. *Düşünen Adam, 14*, (ss142-149).
- Freud, A. (1992). *The ego and the mechanisms of defence*. Karnac Books.
- Gecas, V. (1989). The social psychology of self-efficacy. *Annual review of sociology, 15*(1),(ss 291-316).
- Pişkin, M. (1999). Özsaygıyı geliştirme eğitimi. *İlköğretimde Rehberlik*,(ss 95-123).
- Pope, A. W., McHale, S. M., & Craighead, W. E. (1988). *Self-esteem enhancement with children and adolescents*. Pergamon Press.
- Rogers, T. B., Kuiper, N. A., & Kirker, W. S. (1977). Self-reference and the encoding of personal information. *Journal of personality and social psychology, 35*(9), 677.
- Gür, A. (1996). Ergenlerde depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Anlara: *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Harter, S. (1993). Causes and consequences of low self-esteem in children and adolescents. In *Self-esteem* (ss 87-116). Springer US.
- Hartmann, H., & Rapaport, D. T. (1958). *Ego psychology and the problem of adaptation*.
- James, W. (1890). The consciousness of self. *The principles of psychology, 8*.
- Jung, C. G., & Shamdasani, S. (2010). *The undiscovered self: With symbols and the interpretation of dreams* (Vol. 20). Princeton University Press.
- Karahan, T. F., & Hatice, E. P. L. İ. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Alkol Ve Sigara Kullanım Sıklığına Göre Stresle Başaçıkma Tarzlarının İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi, 6*(2).

- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, H., Öztürk, C., & Bektaş, M. (2011). Ergenlerin Ruhsal Durumlarının İncelenmesi. *Türk Pediatri Arşivi*, 46(11).
- Kaya, E., Danacı, A. E., Şakar, A., & Yorgancıoğlu, A. (2005). Sigarayı bırakmada ruhsal etkenlerin etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6,(ss 245-250).
- McCarthy, J. D., & Hoge, D. R. (1982). Analysis of age effects in longitudinal studies of adolescent self-esteem. *Developmental Psychology*, 18(3),(ss 372).
- Onat, A., Şenocak, M., Örnek, E., Gözükara, Y., Şurdumavci, G., Karaaslan, Y., & Öz, Ö. (1991). Türkiye'de erişkinlerde kalp hastalığı ve risk faktörleri sıklığı taraması: 5. hipertansiyon ve sigara içimi. *Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi*, 19(3), (ss169-177).
- Orak, S., Özen, T., & Orak, M. E. (2004). Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin sigara, alkol alışkanlıkları ve sosyokültürel özelliklerinin incelenmesi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(ss3).
- Ögel, K., Tamar, D., Evren, C., & Çakmak, D. (2000). İstanbul'da lise gençleri arasında sigara, alkol ve madde kullanım yaygınlığı. *Klinik psikiyatri*, 3(4), (ss242-245).
- Ögel, K., Çorapçıoğlu, A., Sır, A., Tamar, M., Tot, Ş., Doğan, O., ... & Liman, O. (2004). Dokuz ilde ilk ve ortaöğretim öğrencilerinde tütün, alkol ve madde kullanım yaygınlığı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 15(2),(ss 112-118).
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image* (Vol. 11, p. 326). Princeton, NJ: Princeton university press.
- Rosenberg, M. (1986). *Conceiving the self*. RE Krieger.
- Şahin, Ü., Öztürk, M., Ünlü, M., Uşkun, E., & Akkaya, A. (2000). Üniversite öğrencilerinin sigara kullanım ve bağımlılık düzeylerini etkileyen faktörlerin irdelenmesi. *Türkiye Klinikleri Archives of Lung*, 1(2),(ss 1-5).
- Tatar, M. (1998). *Significant individuals in adolescence: Adolescent and adult perspectives*. *Journal of Adolescence*, 21(6), 691-702.
- Turan, N., & Tufan, B. (1987). Coopersmith benlik saygısı envanterinin geçerlilik-güvenilirlik çalışması. *İstanbul Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi*, (ss816-817).

- Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*, (ss52-57).
- Uğurlu, G. K., Uğurlu, M., Turhan, L., & Türkçapar, M. H. (2012). Alkol bağımlılarında işlevsel olmayan inançlar: karşılaştırmalı bir çalışma. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 1,(ss 113-120).
- Watson, J. B. (1913). Psychology as the behaviorist views it. *Psychological review*, 20(2), 158.
- Yavuzer, H. (1988). *Çocuk psikolojisi*. Remzi.
- Yörükoğlu, A. (1998). Çocuk ruh sağlığı. *Özgür Yayınları, İstanbul*,(ss 256-64).

EKLER

EK-1: SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Sayın Katılımcılar;

Aşağıda sizi tanımamıza yönelik bazı sorular bulunmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Test üzerinde kimliğinizi belirten herhangi bir soru bulunmamaktadır. Bu nedenle her soru için mümkün olduğunca samimi bir şekilde size uyan cevabı işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi cevaplandığınızdan emin olunuz. Katılımınız için teşekkür ederim.

1.Cinsiyetiniz

kadın

erkek

2.Yaşınız

.....

3Lisans Bölümünüz

Psikoloji Diğer

4.Şu anki olduğunuz Dönem:

1-2 3-4

5.Hangi Psikoloji Yüksek Lisansı Programına Kayıtlısınız?

Uygulamalı Psikoloji Klinik Psikoloji Sinirbilim

6.Kariyerinize hangi alanda devam etmek istiyorsunuz?

Akademi Uygulama İkiside

7.Aile Gelir durumunuz ?

Düşük Orta Yüksek

8.Şuanda Çalışıyor musunuz ?

Evet Hayır

9.Sizce yüksek lisans yapmak alanda çalışmak için yeterli mi ?

Evet Hayır

10.Kariyerinizde ailenizin etkisi var mı?

Evet hayır

11.Daha önce psikiyatrik hizmeti aldınız mı?

evet hayır

12.evet ise tanınız nedir ?

13.çocukluğunuzda bakım vereniniz kimdi?

anne bakıcı aile büyüğü baba

14.daha önce yada şimdi psikiyatrik ilaç kullandınız mı?

evet hayır

15. Ailenizde daha önce yada şimdi psikiyatri tanıları alan var mı ?

evet hayır

16. cevabınız evet ise ilaç kullanımı var mı?

evet hayır

17.anne ve babanızın eğitim durumu ?

ilköğretim lise lisans yüksek lisans diğer

18. kardeş sayınız kaçtır ?

1 2 3 üçten fazla

EK-2: ÖZYETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda bulunan sorulara 1 ile 5 arasında “Sizi ne kadar tanımlıyor?” sorusuna beş dereceli cevap olacak şekilde “1=hiç” ve “5=çok iyi” numaralandırarak yanıtlayınız.					
	1	2	3	4	5
Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.					
Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.					
Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.					
Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.					
Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.					
Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.					
Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.					
Her şeyi yarım bırakırım.					
Sorunlarımdan biri bir işe zamanında başlayamamamdır.					
Kendine güvenen biriyim.					
Başarısızlık benim azmimi arttırır.					
Kolayca pes ederim.					
Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam başarıya kadar uğraşırım.					
Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.					
Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.					
Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.					
Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.					

EK-3: ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

MADDE 1

D1

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 2

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
5. Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 3

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 4

7. Genel olarak kendimden memnunum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 5

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 6

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

D – 2

11. Kendiniz hakkındaki düşünceleriniz değişkenlik gösterir mi, yoksa her zaman aynı mıdır ?

a.ÇOK DEĞİŞİR b.ZAMAN ZAMAN DEĞİŞİR c.ÇOK AZ DEĞİŞİR d.HİÇ DEĞİŞMEZ

12. Hiç kendiniz hakkında bir gün bir görüşe, başka bir gün farklı bir görüşe sahip olduğunuzu farkettiğiniz olur mu ?

a. Evet, sık sık olur b. Evet, bazen olur c. Evet, nadiren olur d. Hayır, hiç olmaz

13. Kendim hakkındaki görüşlerimin **çok çabuk** değiştiğini farkettim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

14. Kendim hakkında bazı günler olumlu bazı günlerse olumsuz düşüncelere sahip oluyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

15. Şu günlerde kendim hakkındaki görüşlerimi hiç birşeyin değiştiremeyeceğini düşünüyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 3

16. Başınıza gerçekten bir şey geldiğinde kimse sizin durumunuzla pek ilgilenmeyecektir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

17. İnsan doğasında yardımlaşma gerçekten vardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

18. Dikkatli davranmazsanız insanlar sizi kullanacaklardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

19. Bazı kişiler, insanların büyük çoğunluğunun güvenilebilir olduğunu, bazıları ise insanlarla ilişkilerinde çok güvenilemeyeceğini söylerler. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz ?

a. İnsanların çoğuna güvenilebilir.

b. İnsanlarla ilişkilerde çok güvenilemez.

20. İnsanlar daha çok başkalarına yardım etmeye mi, yoksa kendi çıkarlarını düşünmeye mi eğilimlidirler ?

- a. Başkalarına yardım etmeye
- b. Kendi çıkarlarını düşünmeye

D – 4

21. Eleştiriye karşı ne kadar hassassınızdır ?

- a. Çok fazla hassas
- b. Oldukça hassas
- c. Az hassas
- d. Hassas değil

22. Eleştiri ya da azarlama beni çok fazla incitir.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

23. Yanlış yaptığınız bir şey için biri size güldüğünde veya suçladığında ne kadar rahatsız olursunuz ?

- a. Çok fazla
- b. Oldukça
- c. Rahatsız olmam

D – 5

24. Genelde ne kadar mutlusunuzdur ?

- a. Çok mutlu
- b. Mutlu
- c. Pek mutlu değil
- d. Çok mutsuz

25. Genelde oldukça mutlu bir kişi olduğumu düşünüyorum.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

26. Genel olarak kendinizi neşeli bir ruh hali içinde mi, yoksa neşesiz bir ruh hali içinde mi hissedersiniz ?

- a. Çok neşeli bir ruh hali içinde
- b. Oldukça neşeli bir ruh hali içinde
- c. Ne neşeli ne de neşesiz ruh halinde
- d. Oldukça neşesiz ruh halinde

27. Hayattan çok zevk alıyorum.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

28. Ben de mutlu gördüğüm diğer kişiler kadar mutlu olabilmeyi isterdim.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

29. Kendinizi kederli ve karamsar hissettiğiniz olur mu ?

- a. Çok sık
- b. Sık
- c. Ara sıra
- d. Nadiren
- e. Hiçbir zaman

D – 6

30. Çoğu zaman başka bir şey yapmaktansa oturup hayal kurmayı tercih ediyorum.

- a. DOĞRU
- b. YANLIŞ

31. Bana hayalperest denilebilir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

32. Zamanımın büyük bir kısmını hayal kurmakla geçiririm.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

33. Gelecekte nasıl bir insan olacağınız konusunda hayal kurar mısınız ?

a. Çok sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 7

34. Hiç uykuya dalma ya da uykunun sürekliliği açısından sorunuz oldu mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

35. Hiç ellerinizin sizi rahatsız edecek kadar titrediği olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

36. Hiç sizi rahatsız edecek kadar sinirlendiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

37. Hiç sizi rahatsız edecek kadar çarpıntı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

38. Hiç sizi rahatsız edecek kadar başınızın içinde basınç hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

39. Şu sıralarda hiç tırnak yiyor musunuz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

40. Egzersiz veya çalışma zamanları dışında hiç sizi rahatsız edecek kadar nefes darlığı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

41. Hiç sizi rahatsız edecek kadar ellerinizde terleme olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

42. Hiç rahatsız edici baş ağrıları çeker misiniz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

43. Hiç rahatsız edici kabuslar görür müsünüz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 8

44. Ulusal veya uluslar arası önemli bir konuda görüşünüzü belirttiğinizde birisi size gülerse ne hissedersiniz ?

a. Çok incinirim ve rahatsız olurum. b. Biraz incinirim ve rahatsız olurum.

c. Beni pek fazla etkilemez.

45. Ulusal veya uluslar arası sorunlar tartışıldığında genellikle kötü izlenim bırakacak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

46. Toplumsal konularla ilgili tartışmalarda insanları kızdıracak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 9

47. Uluslar arası konuları tartışır mısınız ?

a. Pek çok b. Oldukça c. Çok az d. Hiçbir zaman

48. Arkadaşlarınızla birlikte uluslar arası konuları tartıştığınız zaman tutumunuz nasıl olur ?

a. Sadece dinlerim b. Arada bir görüş bildiririm
c. Konuşmaya eşit oranda katılırım d. Diğerlerini ikna etmeye çalışırım

D – 10

49. Siz 10 – 11 yaşlarınızdayken **anneniz** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı
c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

50. Bu dönemde **babanız** arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı
c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

51. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

52. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **iyi** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

53. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **anneniz** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

54. 5. – 6. sınıflardayken karneniz **kötü** olduğunda **babanız** çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

55. Sizce diğer aile bireyleri sizin söylediğiniz şeylerle ne kadar ilgilenirler ?

- a. Çok ilgilenirler   b. Oldukça ilgilenirler   c. İlgilenmezler

D – 11

56. Büyümekte olduğunuz dönemde babanızın en çok tuttuğu çocuğu kimdi ?

- a. Ben   b. Ağabeyim   c. Ablam   d. Erkek kardeşim
e. Kız kardeşim   f. Bildiğim kadarıyla çok tuttuğu birisi yoktu

57. Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

- a. Hepsini tanırdı   b. Çoğunu tanırdı
c. Bazılarını tanırdı   d. Hiçbirini tanımazdı

58. Anne ve babanızın hangisi ile daha rahat konuşabiliyorsunuz ?

- a. Babamla çok daha fazla   b. Babamla biraz daha fazla
c. Her ikisi ile eşit oranda   d. Annemle biraz daha fazla
e. Annemle çok daha fazla

59. Anne ve babanızın hangisi sizi daha çok över ?

- a. Babam çok daha fazla   b. Babam biraz daha fazla
c. Her ikisi eşit oranda   d. Annem biraz daha fazla
e. Annem çok daha fazla

60. Anne ve babanızın hangisi size daha çok şefkat gösterir ?

- a. Babam çok daha fazla   b. Babam biraz daha fazla
c. Her ikisi eşit oranda   d. Annem biraz daha fazla
e. Annem çok daha fazla

61. Anne ve babanız anlaşamadıkları zaman siz genellikle hangisinden yana olursunuz ?

- a. Çok daha fazla olarak babamdan yana   b. Biraz fazla olarak babamdan yana
c. Eşit oranda her ikisinden yana   d. Biraz fazla olarak annemden yana
e. Çok daha fazla olarak annemden yana

D – 12

62. Yalnız bir insan olmaya eğilimli misinizdir ?

- a. Evet   b. Hayır

63. İnsanların çoğu sizin nasıl bir kişi olduğunuzu bilirler mi, yoksa çoğunun sizi gerçekten tanımadıklarını mı düşünürsünüz ?

- a. Çoğu benim nasıl biri olduğumu bilir.

b. Çoğu gerçekten beni tanımaz.

PUANLAMA

D-1	D-2	D-3	D-4	D-5	D-6	D-7	D-8	D-9	D-10	D-11	D-12

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ENVANTERİ PUANLAMA VE DEĞERLENDİRME ŞEKLİ

Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, D-1 (Benlik Saygısı) ; D-2 (Kendilik Kavramının Sürekliliği) ; D-3 (İnsanlara Güven Duyma) ; D-4 (Eleştiriye Duyarlılık) ; D-5 (Depresif Duygulanım) ; D-6 (Hayalperestlik) ; D-7 (Psikosomatik Belirtiler) ; D-8 (Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme) ; D-9 (Tartışmalara Katılabilme Derecesi) ; D-10 (Ana-Baba İlgisi) ; D-11 (Babayla İlişki) ve D-12 (Psişik İzolasyon) olmak üzere toplam 12 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin hangi soru maddelerini kapsadığı ve bu maddelerin alacağı puan değerleri aşağıda açıklanmıştır:

D-1 (BENLİK SAYGISI)

1....(C)=0,17 (D)=0,34	6....(C)=0,50 (D)=1
2....(C)=0,16 (D)=0,33	7....(C)=0,50 (D)=1
3....(A)=0,17 (B)=0,33	8....(A)=1 (B)=0,50
4....(C)=0,25 (D)=0,50	9....(A)=0,50 (B)=0,25
5....(C)=0,25 (D)=0,50	10...(A)=0,50 (B)=0,25

D-2 (KENDİLİK KAVRAMININ SÜREKLİLİĞİ)

11....(A)=1 (B)=1 (C)=1 (D)=0
12....(A)=1 (B)=1 (C)=1 (D)=0
13....(A)=1 (B)=0
14....(A)=1 (B)=0
15....(A)=0 (B)=1

D-3 (İNSANLARA GÜVEN DUYMA)

- 16....(A)=1 (B)=0
17....(A)=0 (B)=1
18....(A)=0 (B)=1
19....(A)=1 (B)=0
20....(A)=0 (B)=1

D-4 (ELEŞTİRİYE DUYARLIK)

- 21....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0
22....(A)=1 (B)=0
23....(A)=1 (B)=1 (C)=0

D-5 (DEPRESİF DUYGULANIM)

- 24....(A)=0 (B)=0 (C)=0 (D)=1
25....(A)=0 (B)=1
26....(A)=0 (B)=0 (C)=0 (D)=1
27....(A)=0 (B)=1
28....(A)=1 (B)=0
29....(A)=1 (B)=0 (C)=1 (D)=0 (E)=0

D-6 (HAYALPERESTLİK)

- 30....(A)=1 (B)=0
31....(A)=1 (B)=0
32....(A)=1 (B)=0
33....(A)=1 (B)=0 (C)=0

D-7 (PSİKOSOMATİK BELİRTİLER): Anksiyete belirtisi kabul edilir.

- 34....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 39....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0
35....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 40....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0
36....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 41....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0
37....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 42....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0
38....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 43....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0

D –8 (KİŞİLERARASI İLİŞKİLERDE TEHDİT HİSSETME)

44....(A)=1 (B)=0 (C)=0

45....(A)=1 (B)=0

46....(A)=1 (B)=0

D –9 (TARTIŞMALARA KATILABİLME DERECESESİ)

47....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0

48....(A)=0 (B)=0 (C)=1 (D)=1

D –10 (ANA –BABA İLGİSİ)

49....(A)=0 (B)=0 (C)=1 (D)=1

50....(A)=0 (B)=0 (C)=1 (D)=1

51....(A)=1 (B)=0

52....(A)=1 (B)=0

53....(A)=1 (B)=0

54....(A)=1 (B)=0

55....(A)=0 (B)=0 (C)=1

D –11 (BABAYLA İLİŞKİ)

56....(A)=1 (B)=0 (C)=0 (D)=0 (E)=0 (F)=0 (G)=0

57....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0

58....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 (E)=0

59....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 (E)=0

60....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 (E)=0

61....(A)=1 (B)=1 (C)=0 (D)=0 (E)=0

D –12 (PSİŞİK İZOLASYON)

62....(A)=1 (B)=0

63....(A)=0 (B)=1

Değerlendirme : Görüldüğü gibi “Benlik Saygısı” alt ölçeği hariç diğer tüm ölçeklerde doğru yanıtlar ‘1’ puan almakta; “Benlik Saygısı” alt testinde ise yanıtlar 0-6 puan ile değerlendirilmektedirler.

“Benlik Saygısı” alt testinde **0 –1** puan alanların **“yüksek”**; **2–4** puan alanların **“orta”** ve **5–6** puan alanların **“düşük”** benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir.

“Kendilik Kavramının Sürekliliği” alt testinde **“puanın yüksek”** olması sürekliliğin **“az”** olduğuna; “0-2” puan alındığında kendilik kavramının sürekliliğinin fazla, “3-5” puan alındığında ise kendilik kavramı sürekliliğinin az olduğuna işaret eder.

“İnsanlara Güven Duyma” alt testinde **“yüksek puan”** , güvenin **“az”** olduğuna; “0-1” puan alanların insanlara olan güvenlerinin çok olduğu, “2-3” puan alanların insanlara orta düzeyde güven duydukları ve “4-5” puan alanların ise insanlara az güven duydukları söylenebilir.

“Eleştiriye Duyarlılık” alt testinde **“yüksek puan”** , **“fazla”** duyarlılığa; “0-1” puan eleştiriye az duyarlılığa, “2-3” puan eleştiriye çok duyarlılığa işaret eder.

“Depresif Duygulanım” alt ölçeğinde **“yüksek puan”** , depresyon düzeyinin **“yüksek”** olduğuna; “0” puan depresif duygulanımın olmadığına, “1-2” puan depresif duygulanımın az olduğuna, “3-4” puan depresif duygulanımın orta düzeyde yaşandığına ve “5-6” puan ise depresif duygulanımın yüksek düzeyde yaşandığına işaret eder.

“Hayalperestlik” alt ölçeğinde **“yüksek puan”** , hayalperestliğin **“fazla”** olduğuna; “0-1” puan hayalperestliğin az olduğunu, “2-3” puan orta düzeyde olduğunu ve “4” puan hayalperestliğin üst seviyede olduğunu belirtir.

“Psikosomatik Belirtiler” alt testinde **“yüksek puan”** , belirtilerin **“fazlalığına”**; “0-2” puan belirtilerin az olduğuna, “3-4” puan orta düzeyde psikosomatik belirti yaşandığına ve “5” puan belirtilerin fazla olduğuna işaret eder.

“Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme” alt testinde **“yüksek puan”** , **“kolaylıkla tehdit”** edilme duygusuna; “0” puan tehdit hissedilmediğini, “1” puan az hissedildiğini, “2” puan orta düzeyde hissedildiğini ve “3” puan ise kişilerarası ilişkilerde yüksek düzeyde tehdit hissedildiğini gösterir.

“Tartışmalara Katılabilme Derecesi” alt ölçeğinde **“yüksek puan”** , tartışmalara katılabilmenin **“yüksek”** oluşuna; “0” puan tartışmalara katılma derecesinin az, “1” puan orta, “2” puan çok olduğuna işaret eder.

“Ana–Baba İlgisi” alt testinde **“yüksek puan”** , ilgi **“azlığına”**; “0-2” puan ilginin çok olduğunu, “3-4” puan orta düzeyde ilgi olduğunu ve “5-7” puan ise ana-baba ilgisinin az olduğunu gösterir.

“Babayla İlişki” alt ölçeğinde **“yüksek puan”** , babayla ilişkinin **“fazla”** oluşuna; “0-2” puan babayla ilişki azlığına, “3-4” puan orta düzeyde bir ilişkiye, “5-6” puan da babayla ilişkinin fazla olduğuna ve

“Psşik İzolasyon” alt testinde ise **“yüksek puan”** , psşik izolasyonun **“fazlalığına”**; “1” puan izolasyonun az olduğuna, “2” puan izolasyonun çok olduğuna işaret eder.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad Soyad : Serpil Yıldırım

Doğum Yeri : İstanbul

Doğum Tarihi : 01.01.1966

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-mail : yildirimserpil1966@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Fatih Kız Lisesi 1984

AÖF İKTİSAT BÖLÜMÜ LİSANS 1996

Pedagojik Formasyon : Sabahattin Zaim Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi 2015

LİSANS : T.C Haliç Üniversitesi 2015

Fen Edebiyat Fakültesi, PSİKOLOJİ - Türkçe

Yüksek Lisans :

Üsküdar Üniversitesi 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilimdalı

İŞ DENEYİMLERİ

10 sene sağlık sektöründe halkla ilişkiler

2 sene Bakırköy imam Hatip Lisesinde sözleşmeli öğretmenlik , 1996-1998

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı Bölümünde ,

2 AY STAJ 2014

NP Beyin Hastahanesi Bağımlılık Bölümünde 15 gün staj, 2017

Özel Umut Rehabilitasyon Merkezinde psikolog olarak , 1 ay ,2016

Ofis Home da danışmanlık

NİTELİKLER

Orta düzeyde İngilizce

SERTİFİKA

ADLİ VE PSİKOLOJİ DERNEĞİNDEN,

- İNSAN ÇİZ TESTİ,
- BENDER GESTALT GÖRSEL MOTAR ALGI TESTİ,
- CATELL 2A ZEKA TESTİ,
- PORTEUS LABİRENTLERİ ZEKA TESTİ,
- LÜISA DUSS TESTİ,
- PSİKANALİTİK ÖYKÜ TAMAMLAMA TESTİ,
- AMERİKAN HİPERAKTİVİTE ÖLÇEĞİ,
- METROPOLİTAN OKUL OLGUNLUĞU TESTİ eğitimleri
- MMPI KİŞİLİK TESTİ EĞİTİMİ ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
- WAİS 3 YETİŞKİNLER İÇİN ZEKA TESTİ EĞİTİMİ ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
- TRAVMA PSİKOEĞİTİMİ RUH SAĞLIĞI DERNEĞİ
- Panik bozukluk psikoeğitimi, Bipolar bozukluk psikoeğitimi, şizofreni psikoeğitimi, yrd dç .dr . Gökben Hızlı Sayar
- BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ EĞİTİMİ ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
- ÖFKE KONTROLÜ EĞİTİMİ ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ